

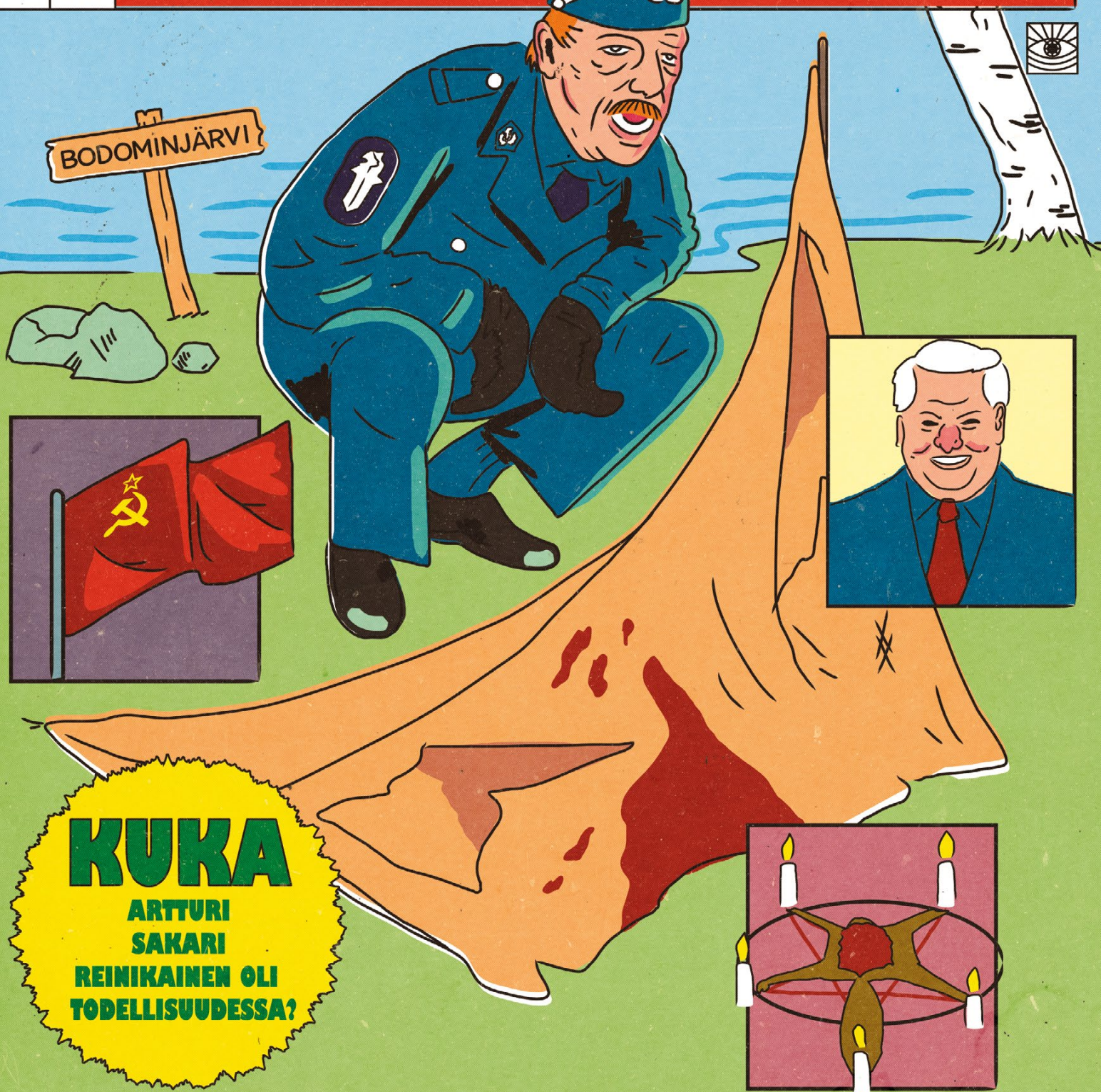
SKEPTIKKO

SKEPSIS RY

TIETEELLISEN MAAILMANKUVAN PUOLESTA

3/2023

SYYS #141

**TÄMÄ ON ENSIMMÄINEN KERTA,
KUN REINIKAISEN TODELLINEN TAUSTA PALJASTETAAN SUOMALAISELLE YLEISÖLLE!**

”Avaruusteleskooppi James Webb tulee mul-
listamaan tähtitieteen”, sanoo astrofysiikan
professori Peter Johansson (s. 10-13).

- 4 **Pete Poskiparta**
MINÄ, SKEPTIKKO
- 8 **Tiina Raevaara**
ONKO SKEPSIKSELLÄ JÄRKEVÄÄ TULEVAISUUTTA?
- 10 **Risto K. Järvinen**
JAMES WEBB TULEE MULLISTAMAAN TÄHTITIEDEEN
- 14 **Jesper Kivelä**
TUTKITTU JUTTU: USEIMMAT JULKAISTUT
TUTKIMUSTULOKSET OVAT VÄÄRIÄ
- 15 **Otto J. Mäkelä**
PUHEENJOHTAJAN PALSTA: SKEPSIS, TIEDE JA
TIEDEPOLITIikka
- 16 **Kirsi Virtanen**
VIHAPUHE VOI VIEDÄ VAARALLISEN PITKÄLLE
- 21 **Juha Leinivaara**
CIA SENSUROI MAAILMANLOPUN?
- 22 **Juha Leinivaara**
SALALIITTOTEORIAT SINKOILEVAT HAVAIJILLA
- 26 **Ville Hytönen**
KUKA REINIKAINEN OLI TODELLISUUDESSA?
- 29 **Risto K. Järvinen**
KIRJAT: SUURI SUOMALAINEN KURIOSITEETTIKIRJA
- 30 **Risto K. Järvinen**
KIRJAT: PETE POSKIPARTA – MIES JA MIELI

Julkaisija: SKEPSIS^{RY} #141

Tieteiden talo
Kirkkokatu 6, 00170 Helsinki
www.skepsis.fi
Y-tunnus: 1462799-8

Päätoimittaja: Risto K. Järvinen

E-mail: editor@skepsis.fi

Toimitus: Närhitie 11, 01450 Vantaa

Toimitusneuvosto: Irma Hirsjärvi, Kalle Keränen,
Vesa Linja-aho, Altti Rannikko,
Mikko Ville Valjento

Taitto: Tampereen seudun Työllistämisyhdistys
Etappi ry

Kaikki tässä lehdessä julkaistut kirjoitukset ovat
kirjoittajien omia mielipiteitä, eivätkä välttämättä edusta
toimituksen tai Skepsiksen virallista kantaa.

Lehdellä on oikeus tehdä kopioita artikkeleista, saattaa
niitä yleisön saataville sekä siirtää aineistoa kolmansil-
le osapuolille, lähinnä tutkimuskäyttöön. Skeptikon
näköislehti julkaistaan kahden vuoden viipeellä
Skepsiksen www-sivuilla.

Skeptikko on sitoutunut noudattamaan Journalistin
ohjeita ja Julkisen sanan neuvoston toimintaperiaatteita.

Painopaikka: PK-Paino
ISSN 0786-2571

Ilmoitushinnat: 1/1 (180 x 260 mm) 500 €
1/2 (180 x 130 tai 90 x 260) 250 €
1/4 (90 x 130 tai 180 x 65) 125 €

Seuraava Skeptikko ilmestyy joulukuussa. Lehteen
tarkoitettu materiaali tulee olla toimituksessa
marraskuun 19. päivään mennessä.

- 31 **Kalle Keränen**
KIRJAT: SENSUROITU – RAAMATUN MUUTOSTEN
VAIETTU HISTORIA
- 32 **Tiina Lintunen**
KIRJAT: TINARINNAT – KALEVALAN NAISTEN
UUDET TARINAT
- 33 **Ursula Schwab**
KOMMENTTI: RAVITSEMUSSUOSITUSTEN TAUSTALLA
VANKKA JA LAADUKAS TUTKIMUSNÄYTTÖ
- 34 **Irma Hirsjärvi**
VASTINE: SKEPSIS, KANSAINVÄLISESTI TUNNETTU
NUORTEN TRANSHOIDON VASTUSTAMISESTA?
- 36 **Jan Löfström**
KESKUSTELUA: TIEDELUKUTAIDON OPETTAMINEN
SKEPSIKSEN KESKEINEN TYÖSARKA

**Kansi: Ville Hytösen artikkeli (s. 26-28) näyttää,
kuinka tehdä salaliittoparodiaa kuvitteellisesta
habmosta, kuten vaikkapa televisiosta tutusta
konstaapeli Artturi Sakari Reinikaisesta.
Kuva: Joni Syvänen.**

SUURI VIHAPUHE- JA HUUMORINUMERO!

JOSKUS MINULTA KYSYTÄÄN, miten Skeptikko-
lehti syntyy. Minäpä kerron, miten tämä leh-
ti tehtiin. Alussa oli sana... Ei. Alussa oli juttu-
ideoita, seuraavaksi mietin, kuka niitä juttuja kir-
joittaisi, sitten kerroin suostuneille dead linen.
Kun kyseinen hetki koitti, sana oli päätoimittajan tykö-
nä. Sähköpostissani oli koko seuraavan lehden materiaa-
li. Ei. Siellä oli vain kolme juttua ja sarjakuva *Gnoomit*.
Jouduinko paniikkiin? En. Tilanne oli normaali.

Yhden kirjoittajan sukulainen oli kuollut ja vaimo
synnyttämässä milloin tahansa, toista oli purrut käärme
reiteen, kolmas kertoi romahtaneensa henkisesti. Annoin
heille tietysti lisää aikaa. Loput kirjoittajat tiesivät, että
lehteä taitetaan kaksi viikkoa, eli dead line venyy hel-
posti. Itsekin kirjoitan osan jutuihini vasta taiton toi-
sella viikolla sen mukaan, paljonko tyhjää tilaa näyttää
jäävän.

Sitä mukaa, kun juttuja alkoi valua, toimitin tekste-
jä, hankin kuvia ja lähetin materiaalia taittopajaan tai-
tettavaksi. Kuvitus vie aina yllättävän paljon aikaa.
Esimerkiksi **Kirsi Virtasen** vihapuheartikkeliin hain ku-
via ilmaisesta Pixabay-palvelusta tuntitolkulla. Lopulta
löysin mielestäni kuvan, joka toimii täydellisesti ju-
tun otsikon kanssa (s. 16). **Juha Leinivaaran** Havaijin
maastopaloista kertovaan juttuun (s. 22) ostin kuvan
Lehtikuvasta. Kuvia aiheesta oli tuhansia, joten oikean
löytämiseen kului taas aikaa tuntikaupalla.

Lehden työläin ja myös vaikein juttu oli tehdä raport-
ti Skepsikselle luennoineen astrofysiikan professori **Peter
Johanssonin** esityksestä (s. 10). Käytin taas tuntikausia
käymällä läpi Nasan valokuvia – ilmaisia – ja kahdek-
san tuntia kuuntelemalla luennosta äänittämäni leiket-
tä ja kirjoittamalla hankalia asioita ylös. Lähetin jutun
Johanssonin hyväksyttäväksi. Yhtä hänen korjaustaan en
ymmärtänyt.

Johansson selitti: ”Alkuperäinen lause oli:
*Maailmankaikkeus oli alussa kymmenen kertaa pienem-
pi kuin nyt*. Tämä on vain totta täsmälleen tietyllä ajan-
hetkellä, koska maailmankaikkeus laajenee koko ajan,
eli ennen tätä tiettyä ajanhetkeä maailmankaikkeus oli
pienempi ja sen jälkeen suurempi. Maailmankaikkeuden
koko, tai tarkemmin sanottuna mittakaavatekijä, verrat-
tuna nykyhetkeen saadaan kaavasta: $a=1/(1+z)$, missä a on
mittakaavatekijä ja z on punasiirtymä. Eli jos havaitaan
paikallista kohdetta, jonka punasiirtymä on 0, mitta-
kaavatekijä on $a=1/(1+0)=1$, eli maailmankaikkeuden ko-
ko on nykyinen koko $a=1$. Jos kohde on punasiirtymäl-
lä $z=1$, oli mittakaava tekijä ja täten maailmankaikkeu-

den koko $a=1/(1+1)=0.5$, eli kun valo lähti liikkeelle, oli
maailmankaikkeuden koko puolet sen nykyisestä koosta.
Punasiirtymällä $z=9$, maailmankaikkeuden koko oli siis
 $a=1/(1+9)=0.1$, eli kymmenen kertaa pienempi kuin nyt.
Mittakaava tekijä normerataan yleensä niin, että $a=1$, eli
 $z=0$ vastaa nykyhetkeä ja $a=0$, eli formaalisti $z=$ ääretön
vastaa alkuräjähdystä. Eli tarkemmin: *Maailmankaikkeus
oli esim. punasiirtymällä $z=9$ kymmenen kertaa pienempi
kuin nyt*. Tai vaihtoehtoisesti voit myös kirjoittaa: *Kun
havaitaan kohdetta punasiirtymällä $z=9$, oli maailman-
kaikkeus kymmenen kertaa pienempi kuin nyt*.”

Nauroin katketakseni. Mitäs kysyin!

Kysyin lehteä suunnitellessa myös toisen kysymyk-
sen, jonka lopputulos naurattaa vieläkin. ”Voisitko laa-
jenta Facebook-päivitystäsi Reinikaisesta ja salaliitoista
pakinaksi Skeptikkoon?” **Ville Hytönen** innostui (s. 26).
Pakinasta tuli niin riemukas, että päätin pyytää taittopa-
jaa tekemään siitä lehden kansikuvan.

Aluksi suunnittelin, että kansi olisi *Seiska*-lehden
tyyppinen tilkkutäkki kokuotsikoinen, mutta sii-
tä ideasta luovuin, kun sain **Otto J. Mäkelän** tekstin
Puheenjohtajan palstalle (s. 15), jossa hän kirjoittaa, et-
tä Skeptikon imago on muuttumassa tieteen *Seitsemän
Päivää* -lehdeksi. Näin hän päättelee siitä, että olin an-
tanut edellisessä lehdessä palstatilaa neljän Skepsiksen
hallituksen jäsenen yhteisvastineelle, jossa he vastasi-
vat puheenjohtajalta saamaansa kritiikkiin ylilääkä-
ri **Riittakerttu Kaltialan** kutsumisesta luennoimaan
Skepsikselle transtutkimuksesta. Virhe oli kuulemma
myös se, että olin referoinut luennosta artikkelin lehteen.
Skepsiksen hallituksen jäsen **Irma Hirsjärvi** kirjoittaa
vastineessaan (s. 34), että teksti oli *tabloidityyppistä tari-
nankerrontaa*, joka otti haitallisesti kantaa transnuorten
lääketieteellisen hoidon toteuttamiseen.

Sekä Mäkelä että Hirsjärvi esittivät painavan toiveen,
ettei samaan lehteen tällä kertaa laitettaisi palautetta kes-
kustelun toiselta osapuolelta, joka tällöin saa viimeisen
sanan ainakin kolmeksi kuukaudeksi, kunnes seuraava
lehti ilmestyy. Journalistin ohjeiden mukaan päätösval-
ta lehden sisällöstä on aina toimituksella, eivätkä ohjeet
myöskään estä pyytämästä kommenttia kritiikin yhtey-
teen. Päätin kuitenkin noudattaa toiveita ja jättää mah-
dollisen vastineen julkaistavaksi joulukuun numerossa.
Sytä oli kaksi. Ensimmäinen oli, että toisen osapuolen
vastine viime lehdessä oli suositusten vastaisesti yli puolet
pidempi kuin kirjoitus, johon siinä viitattiin. Toinen oli,
että pelkäsin työpaikkani puolesta.

RISTO K. JÄRVINEN

Minä, skeptikko: Pete Poskiparta

”On parempi yrittää ymmärtää ihmistä kuin lähteä sotimaan faktoilla, jotka eivät alunperinkään ole syitä jonkun uskomuksen syntyyn ja ylläpitoon.”

OLEN 45-VUOTIAS esiintyvä taiteilija, mentalisti ja taikuri sekä tätä nykyä myös tietokirjailija. Synnyin Uudessakaupungissa. Koulupudokkaan koulunkäynnistä on kovin vähän kerrottavaa, mutta kävin sentään kauppaoppilaitoksen loppuun, vaikka valmistuminen jäi, kun en suorittanut ruotsin kieltä. Myöhemmin sitten opiskelin sitä yksityisoppilaana. Tämä olkoon oivallinen muistutus, että nuorena ja kapinallisena ei tiedä kaikkea.

Olen myös valmistunut vuonna 2007 Taideakatemiasta *Taikuuden täydennysopinnoista*, joka oli maailmanlaajuisestikin merkittävä päänavaus taikureiden ammattikoulutukselle.

Työhistoriaani kuuluu työskentelyä radiossa niin juontajana, toimittajana kuin urheiluselostajana. Lisäksi ehdin hetken työskennellä myyntineuvottelijana matkapuhelinalalla Nokian nousun vuosina. Esiintyjän ammattini aloitin 2000-luvun alussa ja se on vienyt minua ympäri maailmaa esiintymään ja luennoimaan.

Harrastan elokuvia ja penkkiurheilua. Erityisesti jalkapallo, koripallo ja yleisurheilu kiinnostavat. Myös kirjat ja äänikirjat vievät paljon aikaani.

Tätä nykyä minulle kuuluu oikein hyvää. Pandemian jälkeinen maailma näyttää taas valoisaalta töiden osalta, vaikka muutoin maailma näyttääkin ahdasmieliseltä ja vihaiselta.

KAAPISSA ALAN ARVOSTETUIN PALKINTO

VARSINAISTA PERUSTYÖPÄIVÄÄ minulla ei oikein ole. Keikkapäivänä kasaan tavarat, tarkistan mihin olen menossa ja suunnittelen matkan, pysähdykset ja muut valmiiksi, jotta olen paikalla ajoissa ja valmiina yleisön eteen. Pääosa työstä kuluu tien päällä, joka onkin yksi syy äänikirjojen suurelle kulutukselle. Toimistopäivänä istun koneella, vastaan sähköposteihin ja hoidan juoksevia asioita.

Käsikirjoittaminen, suunnittelu ja harjoittelu vie oman aikansa, mutta sitä en tee kalenteri kädessä. Kuulun tähän kliseiseen ”kun inspiraatio iskee” -porukkaan. Harjoittelu voi alkaa vaikka yöllä, jos kuningasidea osuu kohdalle. Eniten pidän tässä kaikessa juuri siitä, että voin tehdä ja jättää tekemättä asioita pitkälti oman harkinnan mukaan. Toki keikat ja sovitut jutut hoide-

taan, mutta kukaan ei sano, milloin pitää harjoitella ja milloin keksiä uutta. Pomoilen itselleni sopivissa määrin.

En koskaan varsinaisesti tavoitellut mitään kansainvälistä menestystä, mutta koska kuulun sukupolveen, jolla on kohtalainen kielitaito ja mahdollisuus käydä kurkimassa myös muuta maailmaa, niin päätin kokeilla. Lähdin 2009 käymään alamme suurimmassa tapahtumassa eli *MINDventionissa* Las Vegasissa. Siellä oli open stage -mahdollisuus. Onnistuin hienosti, ja seuraavana vuonna nousin jälleen lavalle. Tämä johti siihen, että minut buukattiin samaisen tapahtuman line-upiin ja seuraavana vuonna paitsi luennoin, myös esiinnyin tapahtuman loppuesityksessä, joka oli nimetty mahtipontisesti *Masters of Mentalism show’*ksi.

Tämä avasi jälleen uusia ovia, ja niinpä olenkin esiintynyt tai luennoinut Yhdysvalloissa jo 15 kaupungissa, mukaan lukien New York, Boston, Chicago ja New Orleans sekä tietenkin Las Vegas. Yhteensä olen päässyt tekemään esityksiäni kymmenessä eri maassa. Mentalismi on esittävän taiteen lajina varsin puhsepainotteinen, joten se rajaa jonkun verran mahdollisuuksia, sillä en puhu kuin suomea ja englantia sekä sitä koulussa reuttamaani ruotsia.

Työskentelyni on sittemmin palkittu mentalismin alan yhdellä arvostetuimmista ellei arvostetuimmalla palkinnolla *Dunninger Memorial Awardilla* vuonna 2019.

TARINA KANSIEN VÄLIIN

VASTIKÄÄN ELOKUUSSA ILMESTYI tarinani kertova kirja *Mies ja mieli* (Readme.fi). Kustantajan kuvauksen mukaan kirjassa kuljetaan koko taianomainen matkani idearikkaan pikkupojan touhuista rankkoihin murrosiän kuohuihin ja ensimmäisistä haparoivista taikatempuista yhdeksi alan huipputekijöistä. Kirjan on kirjoittanut sis-koni **Päivi Sappinen**.

Siskon kanssa kirjan tekemisessä oli sekä hyvät että huonot puolensa. Hyvää oli ehdottomasti se, että tiesin Päivin tietävän koko ajan, mistä kirjoittaa, sillä osa elämäni on myös hänen elämänsä ja historiaani myös hänen historiaansa. Lisäksi Päivillä oli mahdollisuus löytää ja jututtaa sellaisia henkilöitä, joita tuskin olisi ulkopuoliselle kirjoittajalle tullut mieleenkään. Lisäksi Päivi on

pirun hyvä kirjoittaja, joten hän ei saanut duunia siksi, että on siskoni, vaan siitä huolimatta.

Negatiivista saattoi olla se, että välillä vähän saatoin jarrutella, koska jotkut liian henkilökohtaiset asiat vaativat pureksimista ja välillä selvästi ajattelin, että ”eihän tällaisesta nyt voi siskon kanssa puhua”. Lisäksi pahimpana pelkona oli, että jos kirjan tekeminen aiheuttaa riitoja, ne voivat seurata pitkään. Tämä pelko osoittautui turhaksi, sillä vaikka välillä linjoilla olikin sisaruksille tyypillistä naljailua ja suorapuheisuuskin oli välillä varsin heviä, lopulta tämä jopa lähensi meitä.

Samalla tekoprosessi oli melko terapeuttinen, sillä kirjassa käsitellään myös aikoja, jotka olen halunnut unohtaa ja tapahtumia, jotka luulin jo käsitelleeni. Kun niihin sitten palattiin, oli jotenkin vapauttavaa huomata, miten 45-vuotiaana pystyn suhtautumaan paljon kypsemmin omiin mokiin ja mahalaskuihin kuin aikanaan. Opin olemaan armollinen myös itselleni, joka ei ehkä ole ollut vahvin puoleni.

IDYLLI SÄRKYI

UUSIKAUPUNKI on pieni omassa rauhassaan elävä kaupunki, joka ei ole minkään varrella. Se on siis paikka, johon on varta vasten mentävä, koska sinne ei voi pysähtyä matkalla johonkin. Kaupunki on vahvasti teollisten suurtyöläistäjien varassa, joista tunnetuin ja suurin on *Valmet Automotiven* autotehdas. Lapsena se oli *Saabin* tehdas ja työllisti 2000 ihmistä tuolloin. 15 000 ihmisen kaupungissa se on valtava määrä. Kun vielä huomioidaan sen vanavedessä työllistyneet, niin merkitys oli ehkä liiankin suuri.

1990-luvun lama näkyi todella syväenä, sillä kaupungin työttömyysprosentti kipusi pahimmillaan lähes neljäänkymmeneen. Tietenkin minun angstinen teini-ikäni osui juuri noihin vuosiin, ja monien mielestä koulupudokkaan tulevaisuus olikin siltä osin taputeltu. Onneksi kävi toisin.

Perheeseemme kuului minä, pikkusiskoni Päivi sekä isä ja äiti, jotka erosivat minun ollessa kymmenvuotias. Idylli särkyi. Vielä tuolloin vanhempien avioerot olivat harvinaisempia, joskaan eivät ainutlaatuisia tapahtumia.

Perhe oli perinteinen työläisperhe, jossa isä oli levyseppähitsari ja äiti postivirkailija. Mitään taiteellisia, kulttuurillisia tai uskonnollisia piirteitä heistä kummassakaan ei ollut. Tässä mielessä olenkin joskus miettinyt, että mistä oma kiinnostukseni kulttuuria ja taidetta sekä yrittäjyyttä kohtaan kumpuaa, koska kotoa sellaista oppia ei tullut.

En muista varsinaisesti koskaan uskoneeni Jumalaan. Taisin joskus yrittää uskomista, mutta järki sanoi aina, ettei Jumalaa ole olemassa. Yliluonnolliseen uskoin varmasti, kuten lapset tapaavat uskoa, mutta myöhemmin aina törmätessäni erikoisiin väitteisiin etsin asiasta lisätietoa, ja kerta toisensa jälkeen löysin väitteille järkeviä selityksiä, joten uskoni hiipui.

En muista koskaan kokeneeni yliluonnollisia ilmiöitä. Sattumia, etäisiksi kutsuttuja ”ajattelin juuri sinua ja nyt sä soitat” -tyylisiä juttuja kylläkin, mutta olen taipuvainen uskomaan, että ne todella ovat vain sattumia.

IHMISILLÄ ON TARVE MIELIKUVITELLA YLILUONNOLLISIA ASIOITA

IHMISTEN USKOLLE JA KOKEMUKSILLE naureskelu ja piikittely ei johda minkäänlaiseen vuorovaikutukseen. Itse en usko, mutta yritän ymmärtää, miksi joku toinen uskoo ja millä hän uskonsa perustelee, vaikka sanassa *usko* on tavallaan sisäänkirjoitettuna, ettei sitä hirveästi tarvitse perustella. Toisaalta puutun kyllä edelleen tämän varjolla harjoitettavaan hyväksikäyttöön ja huijaamiseen.

Minua toisaalta kiinnostaa suuresti mielikuvituksen tuottama taikausko. Se lienee pohja sille, että esittävä taide yleensä on olemassa, sillä tavallaan teatteria, elokuvia ja vaikka taikuriesityksiä ei kukaan katsoisi, ellei mielikuviutus sallisi hetkeksi uppoutua jonkinlaiseen illuusioon ja toiseen todellisuuteen. Ihmisillä on mielestäni jonkinlainen sisäsyntyinen tarve mielikuvitella yliluonnollisia asioita, ja on hyvinkin palkitsevaa tarjota sellaista viihdettä ja esityksiä, joilla ihmiset tyydyttävät tätä tarvetta.

Skeptikko minusta tuli pitkälti siksi, että mitä enemmän tutkin yliluonnollisia ilmiöitä, sitä enemmän sain syitä olla uskomatta niihin. Samalla huomasin konkreettisesti, miten paljon ihmisten hyväuskoisuutta käytetään hyväksi niin kaupallisesti kuin myös puhtaaseen alistamiseen.

Tätä nykyä olen varsin lempeä ja keskustelunhaluinen skeptikko, joskin huonona päivänä yhä kuin ampiainen. Olen myös avannut mieltäni paljon. Nykyään yritän enemmän ymmärtää *miksi*, koska olen oivaltanut, että usko seuraa tiettyjä ihmisiä riippumatta siitä, miten vahvoja todisteita heidän eteensä tuo uskon järjettömyydestä. On parempi yrittää ymmärtää ihmistä ja kenties tätä kautta saada hänet kiinnostumaan asiasta laajemmin kuin lähteä sotimaan faktoilla, jotka eivät alunperinkään ole syitä jonkun uskomuksen syntyyn ja ylläpitoon. Jos järjestä hyväksyt jonkun todeksi, se ei järkeilemällä muutu epätodeksi.

Olen Skepsiksen jäsen, koska yhdistys ajaa hyvää asiaa eli pyrkii levittämään tieteellistä maailmankuvaa. Olen jäsen, joka seuraa keskustelua, lukee yhdistyksen lehteä ja välillä osallistuu myös tapahtumiin. Olen luennoinut Skepsikselle viisi tai kuusi kertaa eri puolilla Suomea. Ne ovat olleet mukavia tapahtumia. Tätä nykyä sanottavani voisi olla paremmin pureksittua, enemmän ajatuksia heittävä, mutta aikanaan ne olivat hyvin suoraviivaisia esimerkkikertomuksia huijauksista ja niiden tekijöistä sekä menetelmistä. Tätä materiaalia jonkun verran päätyi myös kirjoihini, joten mitenkään turhaa tuo kiertely ei ollut. Sitä paitsi tapahtumissa oli hienosti yleisöä joka kerta.

Minulle Skepsis riittää pitkälti sellaisena kuin se nyt on. Kolmen teini-ikää koputtelevan lapsen isänä, paljon tien päällä viettävänä artistina ja omaa keski-ikä kriisiä potevana ehkä tyydyn osaani seurata keskustelua pääosin sivusta ja osallistua silloin, kun katson tarpeelliseksi tai varta vasten pyydetään.

KESTOINHOKKINA USKONNOLLISET HUIJAUKSET

OLEN KOHDANNUT PALJON ”HUUHAAVÄKEÄ”, joka on varmaan tämän työnkin kautta selvää. Mentalismi on

eräänlaista aikuisten taikuutta, jossa pieni osa on kuitenkin totta, ja osalle katsojista se herättää myös käsityksen, että ehkä minulla on yliluonnollisia kykyjä. Tämä siitäkin huolimatta, että teen aina tavalla tai toisella selväksi, että minulla ei tällaisia kykyjä ole, enkä niin väitä. Usein minulle kerrotaan omista yliluonnollisista kokemuksista sekä ennustajista ja vastaavista, joiden näkijän lahjoista ollaan aivan varmoja. Yleensä pyrin kuulemaan, mitä sanottavaa ihmisillä on, ja jos asiasta jotain tiedän, niin kerron oman näkemykseni. Tätä nykyä en jaksa yleensä jäädä pitkäksi aikaa vääntämään, sillä kokemukseni mukaan se ei yleensä johda mihinkään.

Saan aika ajoin kyselyitä, että voisinko tehdä palkkiota vastaan tulkintoja tulevaisuudesta tai ottaa yhteyttä kuolleeseen omaiseen. Tietenkään en näihin lähde mukaan. Kerran eräs kyproslainen nainen halusi lennättää minut Kyprokselle, jotta voisin tutkia hänen kanssaan tulevaisuutta. Hän oli jo varaamassa lentolippuja, vaikka kieltäydyin moneen kertaan. Lopulta oli pakko tiukasti ilmoittaa, ettei minulta saa sellaista palvelua enkä suositele laittamaan rahaa tällaiseen muutenkaan.

Olen melko varma, ettei kyseessä ollut joku trolli, vaan nainen oli hyvinkin tosissaan viesteissään. Mietin tuolloin, että jos oma moraali olisi antanut myöden niin tuossakin tapauksessa ilmiselvästi varoissaan olevalta naiselta olisi ollut helppo huijata rahaa ja palveluksia. Ei siis ole ihme, että tapauksia tulee ilmi aika ajoin, sillä kysyntähän luo tarjontaa ja toisin päin.

Uskonnolliset huijaukset ovat kestoinhokkini. Siinä mennään aina ihon alle, koska usko on monelle niin merkittävä osa elämää ja selviämistä, että sen varjolla huijaaminen, alistaminen tai rankaiseminen on ilkeydessään omassa kastissaan. Toisaalta ajankohtaista on koko ajan enemmän esillä oleva terveyshuuhaa, joka otti korona-aikana paljon lisäkierroksia.

Terveyshuuhaassa ei mielestäni ole mitään muuta konstia kuin ohjata ihmisiä oikean tiedon äärelle kaikes-ta vihapuheesta ja hyökkäyksistä huolimatta. Kukin tehkööt tätä oman jaksamisen mukaan. Osa ei tuosta tiedosta piittaa, mutta onneksi jotkut kylläkin.

Uskonnollisiin huijauksiin kiinni pääseminen on varsinakin suljettujen yhteisöjen kohdalla todella vaikeaa. Viranomaisetkin joutuvat usein levittelemään käsiään, kun joku asia on saatettu muodollisesti tehdä oikein ja lakeja noudattaen, vaikka kilometrin päähän näkee, ettei se ainakaan moraalisesti ja eettisesti kestä tarkastelua. Jos minulla olisi tähän vastaus, se olisi kultaakin arvokkaampi, mutta kun ei ole. Ehkä vain sitkeästi on jaksettava tuoda epäkohtia esille ja toivoa, että sieltä aina joskus tarttuu jotakin haaviin.

VOIKO SKEPSIKSEN HAASTEESSA HUIJATA?

OLEN LUPAUTUNUT MAKSAMAAN 5000 euroa Skepsiksen 20 000 euron haasteesta tuottaa valvotuissa olosuhteissa paranormaali ilmiö. Lähdin mukaan lähinnä mielenkiinnosta, sillä minulle ei ole ongelmaa muuttaa mielipidettäni yliluonnollisia ilmiöitä kohtaan, jos siihen tulee aihetta. Toistaiseksi aihetta ei ole tullut.

Olenko täysin varma, että rahani ovat turvassa? En.

Eihän haasteessa olisi mitään järkeä, jos siinä ei olisi ainakin teoriassa mahdollisuus myös lunastaa rahojä. Esimerkiksi joku telepatiatesti voisi teoriassa mennä vaikka arvaamalla yhden kerran oikein, vaikka todennäköisyys tälle onkin olematon. Jos olisin sataprosenttisen varma, etten rahojä koskaan joudu maksamaan, niin lupaisin saman tien 100 000 tai miljoona euroa. Koska en ole, niin pysyttelen summassa, jonka tarvittaessa pystyn myös maksamaan.

En sano, etteikö joku pystyisi huijaamaan haasteessa. Se on mahdollista, mutta epätodennäköistä. Projekt Alfassa 1980-luvun alussa **Michael Edwards** ja **Steve Shaw**, josta myöhemmin tuli mentalisti *Banacheck*, huijasivat parapsykologian tutkijoita taikatempuilla, koska tutkijat eivät suostuneet käyttämään taikureiden ammattitaitoa paljastamaan nähtyjen ilmiöiden metodeja. Näinpä voisin kuvitella, että ainakaan taikatemput eivät minulle tai toiselle taikuritaustaiselle Skepsiksen haasteeseen rahaa luvanneelle **Iiro Seppäselle** menisi läpi.

Taikureita usein pyydetään paljastamaan jonkun temppunsa salaisuus. En paljasta edes Skeptikko-lehdelle. Temput ovat minulle kuin liikesalaisuuksia. Elän osin siitä, että minä tai vain pieni piiri tietää salaisuuteni. Voin kuitenkin paljastaa, että tempun salaisuus ei yksinään riitä. Pitää vielä osata esittää asiansa kiinnostavasti.

MILLAINEN OLISI TÄYDELLINEN MAAILMA?

MISSÄ ASIASSA OLEN ERITYISEN HUONO? Kirjanpidossa ja yleensä kaikenlaisessa mapittamisessa. Asiaan ei vaikuta, onko mappi sähköinen vai fyysinen, aina sellainen jää tekemättä tai tulee tehtyä myöhässä.

Elämäniäni muuttanut kokemus? Jo edesmenneen **Max Mavenin** live-esitys 2000-luvun alkuvuosina *Kouvolan Taikapäivillä*. Se muutti käsitystäni mentalismista esittävänä taiteena sekä ennen kaikkea siitä, mitä tarkoittaa karisma yleisön edessä. Maven teki vaikutuksen sekä tiedoillaan, taidoillaan että olemuksellaan.

Suurimman vaikutuksen ihmisistä, jota en ole koskaan tavannut, on tehnyt **Nelson Mandela**. Hänen kykynsä olla katkeroitumatta oli ihailtavaa.

Tärkein lukemani kirja? *Sinube egyptiläinen*. Hyvä osoitus, kuinka faktan ja fiktion sekoitus luo uskomattoman mielikuviutusmaailman kielellisesti rikkaasti. Toki tätäkin teosta on luettava aikaansa vasten ja muistettava, että se ilmestyi jo 1945.

Mitä odotan tulevaisuudelta? Lähitulevaisuudessa toivon, että kirjani otetaan suopeasti vastaan ja yleisö löytää kiertueeni esityksiin eri puolilla Suomea. Pidemmän tähtäimen suunnitelmia minulla ei tällä hetkellä ole.

Millainen olisi täydellinen maailma? Sellainen kuin TV-sarjassa *Raid*. Sellainen, jossa poliisit ja rosvot juttelevat keskenään, jokainen hoitaa omat asiansa ja rosvoillaikin on oma moraalinsa, jonka varjolla toimivat. Raidissa hyvät ja pahat ovat sekaisin, mutta silti tiedät, ketkä ovat hyvien puolella. Sellainen maailma olisi ihanteellinen.

Mikä on elämän tarkoitus? Vastaus varmaan vaihtelee riippuen kysytäänkö asiaa biologilta, filosofilta tai papilta. Minulle riittää niinkin yksinkertainen vastaus kuin että elämän tarkoitus on olla olemassa. 🐼

RAEVAARA

Onko Skepsiksellä järkevää tulevaisuutta?

B IOLÄÄKETIETEILIJÄ Pauli Ohukainen pohti viime vuoden viimeisessä Skeptikossa yhdistyksen näkymättömyyttä julkisuudessa. Tekstissä oli paljon tärkeitä näkökulmia, joista minulla olisi entisenä hallitusaktiivina sanottavaa – ehkä palaan asiaan vielä myöhemminkin.

Skepsis on alusta saakka taiteillut vakavuuden ja nauttavuuden vaikealla rajalla. Epätieteellisyyksiin on tartuttu huumorin kautta – vaikkapa legendaarisen puheenjohtajan **Nils Mustelinin** sporalogialla.

Jonkinlaista epävakavissaan oloa on ollut siinäkin, millaisiin asioihin Skepsis on vuosikymmenten mittaan tarttunut: on kommentoitu muun muassa astrologiaa, homeopatiaa, aaveidenmetsästäjiä, sukupuolentutkimusta, sähköyliherkkyyttä, korvavalvoja ja kreationismia.

Sekalainen joukko, sanoisin. Jossain tässä piilee Skepsiksen ongelma, joka korostuu nykyisessä maailmantilanteessa. Yhdistys ei ole noussut keskustelijaksi juuri niissä kysymyksissä, jotka ovat kaikkein merkityksellisimpiä. On sohittu sinne tänne ja lopulta tartuttu ehkä melko epäoleellisiin asioihin.

Yhdistyksen tarkoitus on sääntöjen mukaan edistää muun muassa kriittistä ajattelua, tieteeseen ja järkeen perustuvaa käsitystä maailmasta, kiistelyjen tai erityisen poikkeuksellisten väitteiden tieteellistä tarkastelua sekä keskustelua tieteelliseen maailmankuvaan liittyvistä tärkeistä aiheista.

Viime vuosina keskustelua ovat hallinneet maailmanlaajuiset kriisit, joissa on keskeisesti kyse myös suhtautumisesta tieteelliseen tietoon. Ilmastomuutoksen suhteen on päästy eroon alkeellisimmasta denialismista, mutta edelleen kaivataan todellista halua saada aikaan vaikuttavia muutoksia.

Toinen maailmanluokan ympäristökriisi on luonnon monimuotoisuuden väheneminen, ja on nähtävissä, että tämän aiheen ympärille alkaa nousta samanlaista tiedevihamielistä keskustelua kuin aikoinaan ilmastokriisin ympärille. Myös koronapandemia oli kriisi, jossa erilaisten väitteiden tieteellinen tarkastelu sekä tieteellisen tiedon asema yleensäkin oli keskeisessä asemassa.

Mikä on ollut Skepsiksen rooli näissä keskusteluissa? Nolla. Pandemia-asioissa yhdistys on ollut näkymätön, samoin luontokatoon liittyvässä keskustelussa.

Ilmastokriisin suhteen Skepsis on näyttäytynyt jopa surullisessa valossa: yhdistyksessä on vuosien varrella ollut pari aktiivia, joiden puheenvuorot ovat toistaneet ”ilmastoskeptisiä” tai jopa denialistisia kantoja – tieteellisen käsityksen vastaisia siis.

Mutta miten Skepsis olisi edes voinut ottaa roolin vaikkapa koronakeskusteluissa? Muilla tahoilla oli paremmat resurssit ja nopeampi pääsy tieteelliseen tietoon, enemmän ensimmäisen luokan asiantuntemusta ja suurempi uskottavuus.

Skepsis voisi korkeintaan olla jonkinlainen fasilitoija, joka peräänkuuluttaisi hyvää keskustelua, toisi asiantuntijoita näkyviin erilaisille yleisöille ja nostaisi esiin vääriä väitteitä, jotka on syytä kumota.

Lopulta Skepsiksen suurin ongelma on aktiivisten jäsenien vähyys ja siitä johtuva hallituksen jäsenten pieni vaihtuvuus. Itsekin jättäydyin vuoden 2017 lopussa pois toiminnasta juuri jaksamisongelmien takia ja toisaalta siksi, että olin mielestäni istunut hallituksessa liian kauan.

Kun tekijöitä on vähän, tekoja on vähän. Toinen pienen aktiiviporukkaan liittyvä ilmiö on se, että esiin nousevat silloin kunkin henkilökohtaisesti tärkeänä pitämät asiat. Se, mihin kaikkeen Skepsis on vuosien varrella tarttunut, on lopulta oikeastaan henkilöhistoriaa. Vaarana kuitenkin on, että julkisuudessa yhdistys näyttäytyy yhden asian yhdistyksenä joskus kummallisissakin aiheissa.

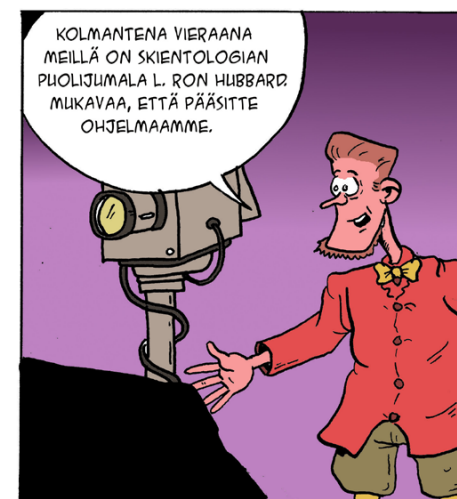
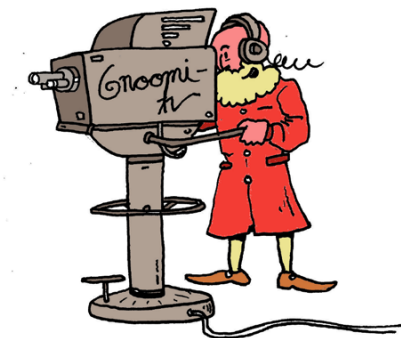
Paras tapa vaikuttaa minkä tahansa yhteisön tai yhdistyksen toimintaan on lähteä itse mukaan tekemään.

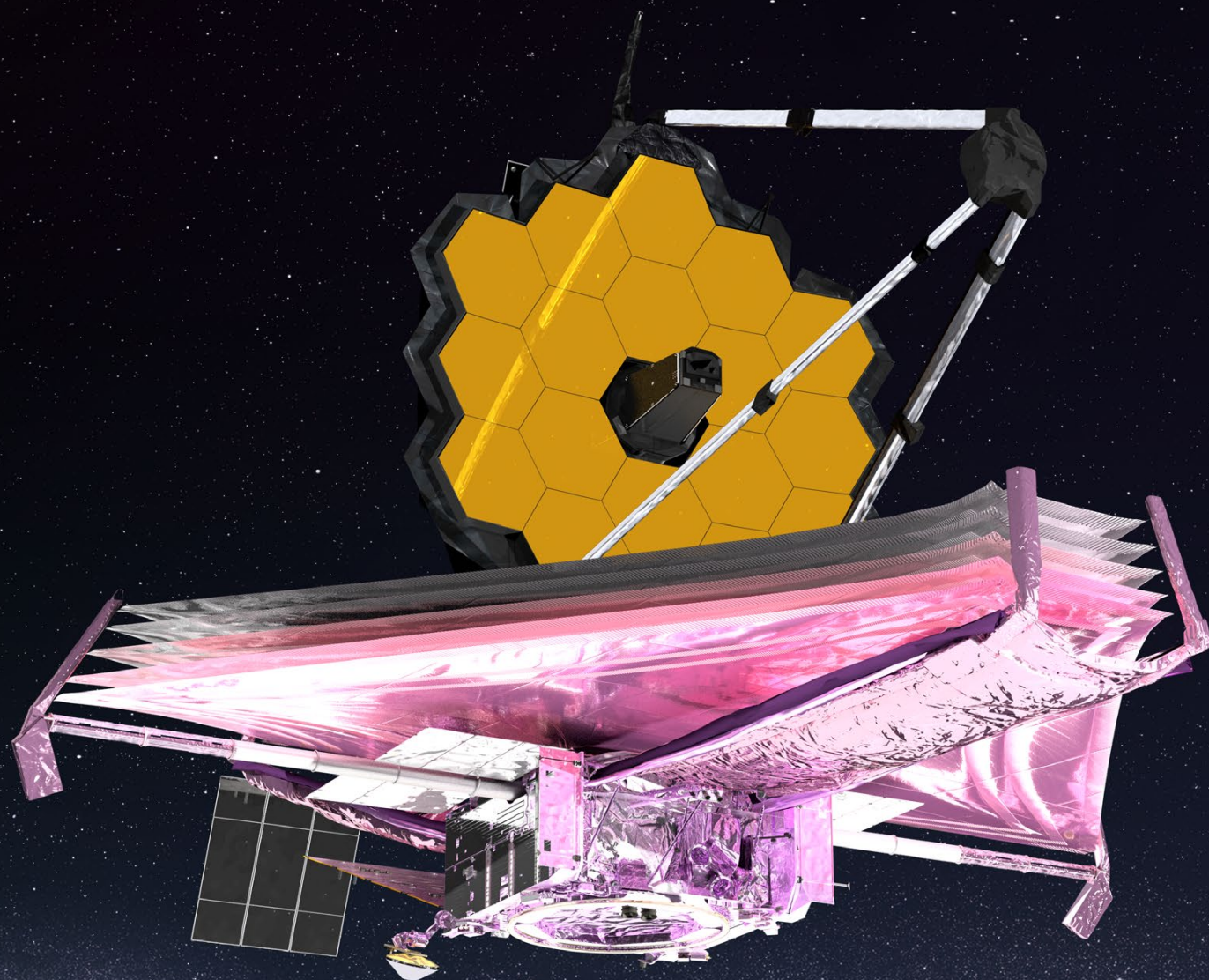
Täytyy kuitenkin todeta, että koronapandemian aikana aloin ajatella, että aika on ajanut ohii Skepsiksestä. Yhteiskunnan suhde tieteelliseen tietoon muuttui viimeistään silloin aiheeksi, josta puhuivat kaikki. Tutkijat rynnistivät itse julkisuuteen korjaamaan harhaluuloja ja kritisoimaan heikosti tehtyjä tutkimuksia. Keskustelu oli paljon laajempaa, nopeampaa ja asiantuntevampaa, mihin Skepsis ikinä pystyisi.

Mutta eikö sen näin kuulu mennäkin?

GNOOMIT

GNOOMILAAKSOON ON VIHDOIN SAATU OMA TV-ASEMA. AJANKOHTAISOHJELMA "MITÄ TULIKAAN KIRJOITETTUA" ON ERITYISEN SUOSITTU GNOOMIEN KESKUUDESSA.

James Webb tulee mullistamaan tähtitieteen

NASA GSFC/CIL/ADRIANA MANRIQUE GUTIERREZ

*James Webb -avaruusteleskooppi on jo näyttänyt muun muassa
aiemmin näkymättömiä tähtien syntymäalueita.*

MITÄ OVAT PLANEETAT? Mitä ovat tähdet ja miten ne kehittyvät? Mitä ovat galaksit ja miten ne syntyvät? Millainen on James Webb -avaruuskaukoputki? Mitä sen ensimmäiset kuvat kertovat meille? Muun muassa näihin kysymyksiin vastasi astrofysiikan professori **Peter Johansson** Skepsiksen yleisöluennolla huhtikuussa Helsingin keskustakirjasto Oodissa.

MAATA MUISTUTTAVA PLANEETTA LÖYDETÄÄN TODENNÄKÖISESTI PIAN

PLANEETTA ON KAPPALE, joka on riittävän massiivinen ollakseen pyöreä. Se ei tuota fuusioenergiaa. Se kiertää keskustähteä radallaan, jonka painovoimakenttä dominoi. Syy, minkä takia Pluto menetti planeettastatuksensa vuonna 2006, on se, ettei se dominoi omaa kiertorataansa, vaan siellä on muita Pluton kokoisia kappaleita samalla etäisyydellä.

Aurinkokunnan ensimmäisellä neljällä planeetalla (Merkurius, Venus, Maa, Mars) on korkeat tiheydet eli kivimetallikoostumus, kun taas ulkoplaneetat (Jupiter,

Saturnus, Uranus, Neptunus) ovat kaasumaisia matalan tiheyden kappaleita.

Planeetat syntyvät tähtiä kiertävissä kiekkoissa, kun pienistä pölyhiukkasista kasvaa ensin kivenmurikoita ja myöhemmin planeetta-alkioita törmäysten kautta. Jos planeetta-alkio on lähellä aurinkoa, syntyy kiviplaneettoja, jos kauempana ulkoaurinkokunnassa, syntyy kaasujättiläisiä. Kaasuplaneetan syntyvät ns. *lumirajan* takana, jossa lämpötila on tarpeeksi matala.

Eksoplaneetat ovat planeettoja, jotka sijaitsevat muiden tähtien, ei oman aurinkokunnan ympärillä. Ensimmäinen eksoplaneetta Auringon kaltaisen tähden ympäriltä löydettiin 1995. Ensimmäiset lödyt eksoplaneetat olivat massiivisia kaasujättiläisiä, *kuumia Jupitereita*, jotka kiertävät hyvin lähellä emotähteään. Sellaisia ei ole omassa aurinkokunnassamme. Myöhemmin on löydetty myös pienempiä eksoplaneettoja, joista suurin osa on Neptunuksen kaltaisia jääjättiläisiä, ja havaintojen perusteella vaikuttaa, että ne ovat yleisimpiä planeettoja Linnunradassa. Toki on olemassa myös merkkejä pienemmistä kivirautaplaneetoista.

Elämme nyt historiallisia hetkiä. On hyvin mahdollista, että James Webb -teleskooppi löytää 5-10 vuoden

NASA, ESA, CSA, JUPITER ERS TEAM, JUDY SCHMIDT

Jupiter. Kuvassa on lisäksi revontulia, Jupiterin renkaita sekä Amalthea- ja Adrastea-kuut. Valkoinen pyörre on pyörremyrsky, joka on kooltaan suurempi kuin maapallo.

Nuoren, tähtiä muodostavan alueen NGC 3324 reuna Carina-sumussa. JWST:n infrapunavalossa otettu kuva näyttää ensimmäistä kertaa aiemmin näkymättömiä tähtien syntymäalueita.

sisällä sellaisen planeetan, joka on olosuhteiltaan aidosti Maan kaltainen: sillä on samantyyppinen rata kuin Maalla, samanlainen etäisyys emotähdestään ja mahdollisesti jopa jonkinlainen ilmakehä.

Vaikka löytäisimme eksoplaneetan, jolla olisi elämää tai edes hyvät olosuhteet elämälle, ihmisen meneminen sinne on etäisyyksien takia silkkaa science fictionia. Jos kuvitellaan, että Maasta Aurinkoon on yksi metri, niin Jupiteriin on tällöin matkaa viisi metriä ja Neptunukseen kolmekymmentä. Lähin tähti on kaukana 268 kilometrin päässä. 1970-luvulla matkaan lähteneet Pioneer- ja Voyager-luotaimet ovat nyt noin reilun 150 metrin päässä Maasta.

MEITÄ EI OLISI ILMAN PIMEÄÄ AINETTA

TÄHTI ON MASSIIVINEN PLASMAPALLO, joka on hydrostaattisessa tasapainossa. Tämä tarkoittaa, että tähden keskusta tuottaa fuusioenergiaa, joka kuumentaa plasmaa ja aiheuttaa ulospäin suuntautuvan paineen. Painovoima taas painaa tähteä kasaan. Kun ulospäin suuntautuva terminen kaasunpaine ja painovoima ovat tasapainossa, myös tähti on tasapainossa.

Tähden elinikä ja valovoima riippuvat voimakkaasti tähden massasta. Mitä suurempi massa, sitä kirkkaampi tähti, mutta sitä lyhyempi sen elinikä on. Suurimassaiset tähdet elävät vain muutamia miljoonia vuosia, keskimassaiset kuten Aurinko kymmenen mil-

jardia vuotta ja punaiset kääpiöt jopa satoja miljardeja vuosia.

Alkuräjähdyksessä syntyi 75 % vetyä, 25 % heliumia ja hyvin pieniä määriä litiumia, mutta ei lainkaan raskaita alkuaineita kuten happea, typpeä, hiiltä jne. Ensimmäiset tähdet syntyivät tästä vety-helium-kaasusta, joten tarvittiin erittäin suuri massa ennen kuin painovoima pystyi voittamaan termisen paineen ja tähti syntyä. Ensimmäiset tähdet olivat todennäköisesti hyvin massiivisia, satoja Aurinkoja massoiltaan. Ne elivät lyhyen, mutta väkivaltaisen elämän: räjähtivät nopeasti supernovina.

James Webb -avaruuskaukoputki pyrkii nyt ensimmäistä kertaa näkemään, ei ihan ensimmäisiä tähtisukupolia, mutta heti seuraavia. Se pääsee 200-300 miljoonan valovuoden päähän alkuräjähdyksestä.

Galaksi on suuri tähdistä, kaasusta ja pölystä muodostunut järjestelmä, joka sijaitsee pimeän aineen *halossa*. Galaksin keskeltä löytyy yleensä keskustullistuma, joka koostuu vanhoista punertavista tähdistä. Galaksin kiekko on laaja litteä rakennelma, jossa on runsaasti kaasua ja nuoria tähtiä. Kaikki tähdet syntyvät tässä kiekossa.

Galaksin halossa, ulko-osassa, on hyvin vanhoja tähtiä sekä pallomaisia tähtijoukkoja. Galaksin ytimessä on yleensä supermassiivinen musta aukko. Tärkein komponentti on pimeä aine. Koko galaksi sijaitsee suuren pimeän aineen halon sisällä, jonka massa on tyypillisesti noin 20-40 kertaa suurempi kuin galaksin yhteenlaskettu nä-

Chameleon I -molekyyli pilvi, joka sijaitsee noin 500 valovuoden päässä Maasta. Pimeässä, kylmässä pilvessä on jäätyneitä molekyylejä, kuten karbonyylirikkiä, ammoniakkia, metaania ja metanolia. Niistä tulee jona-kin päivänä osa kasvavan tähden kuumaa ydintä.

kyvä tähti- ja kaasumassa. Ilman pimeän aineen haloa ei ole galakseja ollenkaan.

Ilman pimeää ainetta nykytiede ei pysty selittämään, minkä takia on galakseja, tähtiä, planeettoja tai ihmiskuntaa. Olemme kaiken velkaa pimeälle aineelle. Harmi vaan, että emme tiedä, mitä pimeä aine on.

ENNENNÄKEMÄTTÖMIÄ KUVIA

JOULUPÄIVÄNÄ 2021 avaruuteen laukaistu James Webb -avaruuskaukoputki (JWST) on mullistamassa tähtitieteen täysin. Oppikirjat tulevat menemään uusiksi.

James Webbin pääpeili on halkaisijaltaan 6,5 metriä eli se on pinta-alaltaan noin kuusi kertaa suurempi kuin 1989 kiertoradalleen laukaistulla *Hubblella*. JWST koostuu 18 pienemmästä kuusikulmaisesta ja kullalla päällystetystä berylliumpeilistä, joita ohjataan pienillä moottoreilla pääpeilin kaarevuuden säätämiseksi. Teleskooppia suojaa Auringon, Maan ja Kuun lämpösäteilyltä tenniskentän kokoinen viisinkertainen aurinkosuoju. Suoja on tärkeä, koska laite toimii enimmäkseen infrapuna-alueella, joka on lämpösäteilyä.

Teleskooppi kiertää aurinkoa ns. Lagrangen L2-pisteessä 1,5 miljoonan kilometrin päässä Maasta, eikä sitä näin ollen voida huoltaa, kuten Maan kiertoradalla muutaman sadan kilometrin korkeudella sijaitsevaa Hubblea. Kaukoputken arvioitu toiminta-aika on vähintään kymmenen vuotta. Käyttöään yläraja määrätty ra-

kettipolttoaineen, jäähdytysnesteen ja laitteiden vikaantumisen mukaan.

JWST:n havaintoinstrumentteihin kuuluu mm. pääkamera NIRCAM, joka on herkkä aallonpituuksille 0,6-5 mikrometriä, spektografi NIRSPEC, joka havaitsee ”valon sormenjälkiä” ja MIRI, joka on yhdistetty kamera ja spektografi aallonpituuksille 5-28 mikrometriä. Avaruusteleskoopin infrapunahavaintojen tutkimuskohteina ovat etenkin maailmankaikkeuden ensimmäiset tähdet, galaksit, mustat aukot sekä eksoplaneetat ja niiden ilmakehät.

Maailmankaikkeus oli esimerkiksi punasiirtymällä $z=9$ kymmenen kertaa pienempi kuin nyt. Valo, joka silloin lähti liikkeelle sinisenä valona, on venynyt maailmankaikkeuden laajetessa niin, ettei sitä enää voi havaita kuin infrapunana. Tämän takia James Webb toimii infrapuna-alueella. Myös tähtiä tutkittaessa infrapunasäteilyn käyttö on järkevää, koska se läpäisee pölyä eri tavalla kuin näkyvä optinen säteily.

Ensimmäiset kaukoputkella otetut kuvat saatiin kesällä 2022. JWST on kuvannut monipuolisesti ja ennennäkemättömän tarkasti planeettoja, tähtiä, tähtisumuja ja galakseja. Se on kuvannut myös eksoplaneetan, jonka ilmakehästä on löydetty vettä, hiilidioksidia, hiilimonoksidia, kaliumia, rikkidioksidia sekä natriumia.

Astrofysiikan professori Peter Johansson työskentelee Helsingin yliopiston fysiikan laitoksella.

Useimmat julkaistut tutkimustulokset ovat vääriä

VOIDAAN TODISTAA, että valtaosa julkaistuista tutkimustuloksista on vääriä. Näin kirjoitti tätä nykyä maailman kenties tunnetuin metatutkija **John Ioannidis** *PLoS Medicine* -lehdessä vuonna 2005 julkaistussa ”Why most published research findings are false” -artikkelissaan. Kyseistä artikkeliä voi pitää merkittävänä päänavauksena metatutkimuksen popularisoinnille. Metatutkimuksella tarkoitetaan tutkimusta esimerkiksi tutkimusten menetelmistä, raportoinnista, toistettavuudesta ja arvioinnista.

Ioannidis esitti artikkelissaan teoreettisen viitekehysten tutkimustuloksen positiiviselle ennustearvolle eli tilastollisesti merkitsevän ”positiivisen” tuloksen todennäköisyydelle olla todellinen löydös, oikea positiivinen tulos. Positiivisen ennustearvon käsite on tutumpi esimerkiksi lääketieteellisestä diagnostiikasta, jossa oikean positiivisen tuloksen, eli tässä tapauksessa testillä todetun taudin todennäköisyys, riippuu testin tarkkuudesta eli spesifisyydestä, herkkyydestä eli sensitiivisyydestä ja taudin esiintyvyydestä eli prevalenssista kohdeväestössä.

Ioannidisin artikkelin mukaan tutkimustuloksen positiiviseen ennustearvoon vaikuttavat sen sijaan tilastollisen merkitsevyyden raja-arvo, todellisen löydöksen esitodennäköisyys (vastaavasti vetokerroin), systemaattinen virhe eli harha sekä tilastollinen voima. Tilastollinen voima on todennäköisyys sille, että nollahypoteesi hylätään vastahypoteesin ollessa totta. Artikkelissa ”harha” määriteltiin yhdistelmäksi tekijöitä tutkimuksen suunnittelussa, aineistossa, analyysissä ja tulosten esittämisessä, jotka tuottavat tilastollisesti merkitseviä tutkimustuloksia silloinkin, kun niitä ei pitäisi tuottaa.

Ioannidis esitti artikkelissaan useita esimerkkejä siitä, kuinka positiivinen ennustearvo muuttuu erinäisillä tilastollisen voiman, esitodennäköisyyden ja harhan yhdistelmillä. Esimerkiksi satunnaistetussa tutkimuksessa, jossa yhdistyy riittävä tilastollinen voima, vähäinen harha ja fifty-fifty -esitodennäköisyys, tilastollisesti merkitsevä tulos 5 % merkitsevyystasolla on 85 % todennäköisyydellä todellinen löydös. Toisaalta eksploratiivisessa havainnoivassa tutkimuksessa, jossa yhdistyy riittävä tilastollinen voima, mutta jossa on enemmän harhaa ja

matalampi esitodennäköisyys, on vain 20 %:n todennäköisyys osua oikeaan vastaavalla merkitsevyystasolla.

Edellä mainitut esimerkit sopivat lääketieteessä käytetyn, joskin yksioikoisen tutkimusnäytön hierarkiaan, jossa satunnaistetut tutkimukset antavat todennäköisemmin luotettavamman arvion todellisuudesta kuin havainnoivat tutkimukset. Emme tiedä oikeiden tutkimushypoteesien tarkkaa esitodennäköisyyttä, mutta voidaan arvioida ja laskea, kuinka eri esitodennäköisyyksien arvot vaikuttavat positiiviseen ennustearvoon. Satunnaistettujen tutkimusten perusteella on osoitettu todennäköisyyden olevan keskimäärin hieman yli 50 % sille, että uusi hoito on tehokkaampi kuin vanha hoito. Tämä on linjassa satunnaistettuihin tutkimuksiin keskeisesti liittyvän epävarmuuden tasapainon kanssa.

Ioannidis esitti myös kuusi seurausta eli korollaaria, jotka vähentävät tutkimustulosten positiivista ennustearvoa. Esimerkiksi, mitä pienempiä tutkimuksia tieteenalalla tehdään, sitä todennäköisempää, että tulokset eivät pidä paikkaansa. Tämä liittyy tutkimusten tilastolliseen voimaan. Lisäksi, mitä enemmän taloudellisia ja ei-taloudellisia sidonnaisuuksia tieteenalalla on, sitä todennäköisempää, että tutkimustulokset eivät pidä paikkaansa. Tämä liittyy siihen, että sidonnaisuudet voivat lisätä harhan määrää.

Ioannidisin artikkeliä on kritisoitu muun muassa siksi, että artikkeli pohjaa ainoastaan teoreettiseen viitekehukseen ilman varsinaista tutkimusaineistoa. *Biostatistics* -lehdessä julkaistiinkin tutkimus, jonka aineisto pohjasi neljässä lääketieteen ja yhdessä epidemiologian alan lehdessä julkaistuihin artikkeleiden tiivistelmiin, ja todettiin, että väriiden löydösten osuus oli vain 14 %. Ioannidis tosin osoitti, että kyseisen tutkimuksen aineistosta peräti 45 % käsitti satunnaistettuja ja kontrolloituja tutkimuksia, joiden positiivinen ennustearvo on suuri.

”Why most published research findings are false” -artikkeli oli aikaansa edellä. Artikkelin on myös muistutus siitä, että tilastollisesti merkitsevät tulokset voivat olla tilastokohinaa ja yksittäisiin tutkimustuloksiin kannattaa suhtautua skeptisesti.

Kirjoittaja on lääkäri ja tutkimusten suuryksiluttaja.

OTTO J. MÄKELÄ

Skepsis, tiede ja tiedepolitiikka

PALAAAN VIELÄ KERRAN AIHEESEEN Skepsiksen ilmeisen väistämättömästä sotkeentumisesta tiede- ja yhteiskuntapolitiittisiin aiheisiin, sekä luennoitsijoiden valintaan sisältyvistä arvovalinnoista. Koittakaa kestää.

Esitin edellisessä puheenjohtajan palstassa joukon kysymyksiä, joihin olisin odottanut saavani suhteellisen selkeitä vastauksia muilta hallituksen jäseniltä. Kysyin oliko Skepsiksen tarkoituksenmukaista luennoitsijan valinnalla nostaa esiin juuri se näkemys, jonka mukaan lasten ja nuorten transhoitoja tulisi rajoittaa? Vastauksena annettu väite painostuksesta ja henkilöiden perusteettomasta demonisoinnista ei vastannut tähän kysymykseeni, ei myöskään rivien välissä ollut vihjailu itsensuurista. Myös väite tutkijan transasioista antamien lausuntojen virheellisestä irrottamisesta asiayhteydestään ei ainakaan mainitsemassani Floridan lääkintäviranomaisen kuulemisen tapauksessa pidä paikkansa, hän antoi lausuntonsa henkilökohtaisesti.

Kun olemme tuoneet puhujaksemme lasten ja nuorten transhoitojen rajoittamista kannattavan tutkijan, olemmeko ottaneet kantaa tällaisiin lainsäädäntöön ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksia koskeviin mielipiteisiin? Vaikka tämän puhujan kiistanalaisuus oli osalle järjestäjiä tuttu asia, asiaa ei kuitenkaan laajemmin tuotu hallituksen sisällä esille ennen kuin itse tartuin aiheeseen minulle asiasta esitettyjen huolien takia.

Toistan myös kysymykseni, miksi mukaan ei kelpuutettu toista yliopistotutkijaa, joka oli tämän ”parhaim-

man mahdollisen asiantuntijan” tasolla? Tätä ehdottivat itseni lisäksi sekä transjärjestöjen edustajat että myös keskustakirjasto Oodi. Minne jäi Skepsiksen sääntöihin kirjattu periaate keskustelun edistämisestä tieteelliseen maailmankuvaan liittyvistä tärkeistä aiheista?

On erikoista että vastineessa sanouduttiin irti poliittisista tarkoituksista sen jälkeen, kun Skepsiksen hallituksessa on toistuvasti yritetty tuoda Skepsiksen käsiteltäviksi alt-right aihepiiriä, kuten *feminismin kritiikki*, *samanpalkkaisuus* (”naisen euro”), *wokeness*, *cancel-kulttuuri*, *miesasia* ym.

Skepsis ei ole kaihtanut kuumiakaan tiedeaiheita silloin, kun olemme voineet käsitellä niitä objektiivisesti ja alan asiantuntijoiden kautta. Jostain syystä joitakin näistä aiheista olisi kuitenkin haluttu käsitellä lähinnä pamphlettien ja alan diletanttien kautta.

Kaikki tällaiset kysymykset kiertyvät siihen, millainen järjestö Skepsiksestä halutaan tehdä. Mikäli lehtemme imago muuttuu jonkinlaiseksi tieteen *Seitsemäksi Päiväksi*, meidän on aivan turha ihmetellä miksei sinne enää saada alan tutkijoiden kunnollisia tiedejuttuja. Skepsiksen puheenjohtajana en halua, että menetämme sen uskottavuuden, mitä olemme vuosikymmenten ajan keränneet tieteellisen tutkimusmetodin edistäjänä.

Myönnän että motiivini ovat myös osin itsekkäät: jos yhdistyksen kunnia menee mutta maine jää, se ei voi olla vaikuttamatta myös puheenjohtajaan koska *the buck stops here* – julkisuudessa yhdistys samaistuu sen johtoon.

Skepsis hakee aktiivisia henkilöitä osallistumaan yhdistyksen toimintaan: ideoimaan sekä toteuttamaan tapahtumia ja tempauksia, järjestyttämään rajatiedon piirejä ja ottamaan somekanavat haltuun, tekemään podcasteja. Ennen tehtäviä perehdytämme sinut yhdistyksemme syvimpiin saloihin!

Ota yhteyttä: hallitus@skepsis.fi

WWW.SKEPSIS.FI

RON PORTER / PIXABAY

Vihapuhe voi viedä vaarallisen pitkälle

KIRSI VIRTANEN

”Joukkoja piiskataan hurmioon ja omanarvontunne nousee sfääreihin.”

TÄMÄ JUTTU käsittelee vihapuhetta ja rasismia ja piipahtaa myös fasismin puolella – pakollinen natsikortti on käytettävä aina, kun tilanne tarjoutuu. Juttuidean antoi – tietämättään kylläkin – nykyinen valtiovarainministeri ja perussuomalaisten puheenjohtaja **Riikka Purra** (ps.). Siksi on mielestäni paikallaan, että aloitan tämän jutun lainauksella toisen ministeriön, eli oikeusministeriön vihapuheselvityksestä vuodelta 2016.

TILANTEEN TIEDOSTAMINEN TÄRKEÄÄ

VIHAPUHEELLA ei ole yleisesti vakiintunutta määritelmää. Tyypillisesti vihapuheeseen liitetään se, että se perustuu henkilön todellisiin tai oletettuihin ominaisuuksiin ja että sillä luodaan uhkaavaa, vihamielistä, syrjivää tai halventavaa ilmapiiriä tai yllytetään väkivaltaan. Vihapuheen vaikuttimena ovat ennakkoluulot, syrjivät asenteet tai viha kohderyhmää kohtaan, mutta vihapu-

he itsessään voi olla tyyliään myös neutraalia tai rauhallista. Vihapuhe kattaa kaikki ilmaisumuodot, kuten sanalliset ja kuvalliset loukkaukset. (Oikeusministeriön julkaisu 2022:10)

Vihapuhe ilmiönä ei ole uusi. Niin kauan kuin ihminen on kyennyt puhumaan ja erottamaan oman ryhmänsä muista ryhmistä, ihminen on harrastanut vihapuhetta. Vihapuhe saattaa olla ihmisten geneettinen ominaisuus, vaikka sitä nykyään, ajan hengen mukaisesti, halutaan ajatella sosiaalisen oppimisen tuloksena. Olkoon miten vain, vihapuhe ei koskaan johda mihinkään hyvään. Vihapuheella aloitetaan sotia, pienempiä ja suuria. Vihapuheen kannustamina kidutetaan ja tapetaan ihmisiä rauhallisissakin yhteiskunnissa. Vihapuheen avulla luodaan rasistisia toimintamalleja, joita puolustetaan hyökkäämällä vihapuheella tällaisia malleja vastustavien ihmisten, kuten vaikkapa toimittajien kimppuun. Vihapuhuja saattaa siis usein päätyä käyttäytymään täsmälleen samoin kuin he, joita hän syyttää vihapuheesta itseään vastaan.

Vihapuhe liittyy läheisesti sananvapauteen. Omien mielipiteitten ilmaiseminen on ihmisoikeus, joka on riistetty liian monilta. Siksi meidän kuuluu vaalia sananvapautta. Vihapuhekin on ansainnut sananvapautensa. Valitettavasti vihapuhijat ovat joskus, kuten vaikkapa esimerkiksi natsi-Saksassa, päässeet huutamaan niin kovaa, että sekä sanavapaus että inhimillisyydet ovat hautautuneet vihapuheen alle. Sitä meidän on syytä varoa. Ja siksi nykyisen tilanteen tiedostaminen on entistä tärkeämpää.

HIHAMERKKITAPAUUS KUULUI SANANVAPAUTEEN

RIIKA PURRAN JA WILLE RYDMANIN kirjoittamat, rasistisiksi ja vihapuheeksi luonnehditut tekstit ovat puhutaneet viime aikoina. Purra puolustautui sillä, että hänen tekstinsä oli irrotettu kontekstistaan, ja Rydmanin valitsi Purran puolustuksen: ”Lehdistö voisi miettiä, mikä minkäkin viestin konteksti on ollut.” (IS. 3.8.23)

Molemmat, Purra ja Rydman, olivat oikeassa: heidän tekstinsä oli irrotettu asiayhteyksistään. Mutta se ei muuta sitä tosiasiaa, että molempien tekstit olivat sekä rasistisia että vihapuhetta. Esimerkkejä Purran ja Rydmanin kirjoituksista löydät tämän artikkelin tietoruuduista ja viitelinkeistä.

Palataan ajassa taaksepäin. Yksitoista vuotta sitten Korkein oikeus langetti tuomion **Jussi Halla-aholle** uskonrauhan rikkomisesta ja kiihottamisesta kansanryhmää vastaan, mutta samana vuonna oli toinenkin kohu, joka sekin liittyi perussuomalaisiin.

Vuonna 2012 **Helena Eronen** työskenteli kansanedustaja **James Hirvisaaren** (ps.) eduskunta-avustajana. Huhtikuussa Eronen kirjoitti satiirisen blogikirjoituksen, jossa ehdotettiin mm. maahanmuuttajille hihamerkkiä. Eronen pakinoi, että jokainen ulkomaalainen pitäisi velvoittaa pitämään hihamerkkiä, jolloin poliisi lyhyellä vilkaisulla voisi todeta, että ”ahaa, tuo on muslimi Somaliasta” tai ”ahaa, tuo on kerjäläinen Romaniasta”.

Kirjoituksessaan Eronen jatkoi hihamerkkiajatuksen avaamista:

”Muslimeilla se voisi olla vaikka puolikuu, jonka väri-tyksen määritteli esim. joku koti- tai lähtömaan kansallinen juttu, venäläisillä sirppi ja vasara, kambodžalaisilla maamiina ja yhdysvaltalaisilla hampurilainen.”

Asiasta nousi hirveä kalabaliikki ja moraalipaniikkiahdistus.

LEHTIKUVA / VESA MOILANEN

Riikka Purra ja Wille Rydman vaalivalvojisissa Helsingin Apollossa 2. huhtikuuta 2023. Purra oli koko maan äänikuningatar 42 589 äänellään.

Silloinkin kommentteja irroteltiin asiayhteyksistään. Helena Erosen tapauksessa kaikki mahdolliset lauseet oli erotettu kontekstistaan.

Erosen tapauksessa kontekstista erottaminen kuitenkin vaikutti todella siihen, miten blogikirjoituksen sisältö ymmärrettiin. Kontekstista erottaminen aiheutti sen, ettei blogikirjoitusta ymmärretty niin kuin se oli tarkoitettu ymmärrettäväksi. Asiayhteydestä irrotetut hihamerkkimaininnat saivat satiirisen ja humoristisen sisältönsä vasta silloin, kun luki koko tekstin.

Kesäkuussa 2013 valtakunnansyyttäjä **Mika Illman** totesikin, että Erosen kirjoitus ei täyttänyt kansanryhmää vastaan kiihottamisen tunnusmerkistöä kuten uhkaamista, solvaamista ja panettelua. Valtionsyyttäjä totesi myös, että sananvapauteen kuuluu tiettyyn rajaan saakka loukkaavien lausumien esittäminen.

Purran ja Rydmanin tekstit kuitenkin eroavat Erosen tekstistä sillä tavalla, että heidän kirjoitustensa irrottaminen asiakokonaisuudesta ei muuta niiden rasistista sisältöä mitenkään. Purran ja Rydmanin kirjoittamia tekstejä ja heidän tekstiensä kautta ilmaistuja mielipiteitä saa, voi ja on pidettävä rasistisina.

Purran kirjoituksissa lieventävänä asianhaarana voidaan nähdä se, että Purra sanoo vastustavansa naisten ja erityisesti pikkutyttöjen uskonnollista hunnuttamista ja siksi hän suhtautuu erittäin negatiivisesti hunnutettuihin naisiin. Kyseessä ei siis näin ollen olisi rasismi, vaan uskontokritiikki.

Otteita Riikka Purran kirjoituksista

”Muutaman minuutin päästä kuitenkin viereiseen pöytään, minua vastapäätä, mieheni selän taakse, tulee joku turkkilaisapina...”

”Pääkaupunkiseudulla kävelee tunnistamattomia mustia säkkeitä, jotka tunnistaa ihmisiksi vain siitä, että ne yleensä vetävät perässään pieniä ihmisiä. Espoolaisessa kirjastossa yksi musta säkki asettelee kirjoja hyllyyn.

Kirjastossa — meidän hyvinvoinnin ja tasa-arvon instituutiossamme.”

EDUSKUNTA

TAUSTALLA HARVOIN IDEOLOGINEN PALO

SANA VIHAPUHE lisättiin *Kielitoimiston sanakirjaan* vuonna 2012. **Knuutilan** ym. (2019) mukaan vihapuheen voi jakaa kolmeen pääkategoriaan.

Vihapuhe voi olla poliittista painostusta, johon syylistyvät ideologiset ryhmät, joiden vihapuheen tavoite on vaintaminen.

Vihapuhe voi olla poliittisen vastakkainasettelun seurausta ja sen kärjistymistä.

Vihapuhe voi olla impulsiivista, hetkellisestä päähänpistosta johtuvaa häirintää, jonka takana voi myös olla suvaitsemattomuutta ja tyytymättömyyttä.

Vihapuheen taustalla on hyvin harvoin mikään vanka ideologinen palo. Suurimpina syinä vihapuheille on affektiivisuus, eli tunteisiin sidottu reaktio tai performatiivisuus, eli esiintymishalu, jolloin provosoidaan muita tahallaan.

Vihapuhe on loukkaamista, kunnian loukkaamista ja solvaamista, unohtamatta kiihottamista kansanryhmää vastaan. Olen kuullut määritelmän, jonka mukaan kiihottaminen kansanryhmää vastaan olisi suurin piirtein sama asia kuin kunnianloukkaus, mutta sillä erolla, että kunnianloukkauksessa kohteena on yksi ihminen ja kiihottaminen kansanryhmää vastaan loukkaa kokonaista ihmisryhmää.

Uskoisin, tai ainakin haluan uskoa, että me suomalaiset vaistomaisesti ymmärrämme, mitä termeillä *vihapuhe*, *kunnianloukkaus*, *rasismi* ja *kiihottaminen kansanryhmää vastaan* tarkoitetaan silloin, kun kohtaamme käytöstä, joka täyttää jonkun edellä kuvatuista termeistä. Me ymmärrämme, mikä kulttuurissamme on sallittua ja mikä ei. Mikä on sopivaa ja mikä ei. Kyse ei ole mistään rakettitieteestä. Se, että meillä olisi oikeus sanoa pahemmin ulkomaalaisesta, maahanmuuttajasta kuin suomalaisesta... Tarvitseeko tuota edes avata sen enempää?

Se, että hetken huumassa, tyhmyyksissään, kännipäisään tai raivoissaan tulee sanottua täsmälleen niin kuin ei pitäisi – sellaista sattuu. Me olemme inhimillisiä olentoja, eli erehtyväisiä.

RASISMILLA EI OLE ERILAISIA SUUNTAUKSIA

JOSTAIN SYYSTÄ YHTEISKUNNASSA on alkanut kaivautua esiin tahoja, jotka haluavat hämärtää tärkeitä, toisen ihmisen kunnioittamiseen liittyviä käsitteitä. Tahoja, joiden mielestä esimerkiksi vaikkapa rasismista olisi löydettävissä erilaisia ja -tasoisia koulukuntia. Tahoja, jotka haluavat viedä huomion puheen rasistisesta sisällöstä ja kiinnittää huomion semantiikkaan. Aletaankin viedä puhetta siihen suuntaan, että sen sijaan, että puhutaisiin rasismista, kysytäänkin: ”Minkä tyyppisestä rasismista suuntauksesta tässä olikaan kyse?” Kysymys on hengeltään varsin uunoturhapuromaisen idioottimainen: ”Minkäköhänlainen ratsissismi nyt neitokhaisen mhielestä oikhein mahdollishesti olisikaan sitthen tässä niinku kyseessä?”

Perussuomalainen Wille Rydman on julkisuudessa kertonut irtisanoutuvansa rasismista sellaisena, kuin se

Tapaus Ville-Pekka Timonen

Heinäkuussa 2023 vasemmistoliiton Ville-Pekka Timonen vertasi puheessaan pääministeri **Petteri Orpoa** rottaan. Näin Timonen Ylen mukaan sanoi: ”Rottakin olisi parempi pääministeri. Sillä on sentään selkäranka!”

Timonen on Joensuun valtuuston varavaltuutettu ja vasemmistoliiton puoluehallituksen varajäsen.

Kansanedustaja **Ben Zyskowitz** (kok) koko pääministerin vertaamisen rottaan dehumanisointina, inhimillisyyden riistämisenä. Zyskowitz ihmetteli Iltalehdessä sitä, että vasemmistoliiton puoluehallituksen varajäsen julkisesti vertasi pääministeriä rottaan, joka Zyskowitzin mukaan ”on tunnettu ja vihattu tuholaiseläin”.

on klassisesti ymmärretty. Rydmanin irtisanoutumista voidaan pitää puppugeneraattoripuheena. Ei ole olemassa *klassista rasismia*, sanapari on keksitty, hatusta vedetty. Ei rasismilla ole mitään virallisia, erilaisia suuntauksia.

Olen mielessäni kuvitellut ajatusjuoksun, joka johti tällaisen ilmaisen keksimiseen:

Tuon määritelmän *klassinen* yhdistettynä sanaan *rasismi* ajateltiin varmaan luovan rasismille kaunopuheisen auran, pienen tuulahduksen elitismistä, ylemmydestä. Sen ehkä ajateltiin luovan mielikuvaa, jonka mukaan olisi olemassa jonkinlainen ajattomampi ja arvokkaampi rasismi kuin tämä moderni rasismi. Termillä klassinen rasismi yritettiin arvatenkin luoda mielikuvaa rasismista, joka kumpuaa ikimuistoisista perinteistä ja joka siksi on jalompaa ja juhlavampaa rasismia kuin kaikki uudenaikaiset turhanpäiväisyysrasismit kuten neo-, uus- tai postrasismi.

Klassinen rasismi -termin luominen on lähes malliesimerkki siitä, miten fasistit ovat kautta aikojen kohdelleet kieltä: kielen avulla on tarkoituksellisesti luotu myyttisiä käsitteitä, joilla ei ole mitään tekemistä todellisuuden tai totuuden kanssa. Fasistisia uustermejä, usein suoranaisia valheita, on käytetty ohjailemaan fasisteille elintärkeää ruohonjuuritasoa, eli sitä varsinaista suoritettavaa tasoa.

Se, ettei klassista rasismia faktisesti ole olemassa, ei taatusti kiinnostaisi fasisteja pätkän vertaa, hänen valehnelivat silmät ja suut täyteen muutenkin. Mutta fasisteja taatusti kiinnostaisi se, miten mainiosti tämä uustermi soveltuisi tukemaan fasistista myyttiä. Fasistien rasistiset näkemykset kumpuaisivat sen jälkeen ikiroudan kylmästä maasta ja fasistinen rasismi olisikin klassista, mikä tarkoittaisi lähes ylevää – näin ollen fasistinen rasismi olisi parempaa rasismia kuin mikään muu rasismi koko maailmassa. Arvaan, että parhaillaan eräs **Goebbels** kieriskelee harmistuksesta haudassaan, kun ei itse oivaltanut keksiä klassista rasismia. (Natsikortti #1, toim.huom.)

Rasismille on olemassa omat, selkeät määritelmän, eikä rasismista voi olla olemassa erilaisia tulkintoja tai lieventäviä malleja tai edes suuntausmalleja, kuten Rydmanin klassinen rasismi antaa ymmärtää. Rasismi on rasismia, ihmisryhmän arvottamista etnisen alku-

perän, ihonvärin, kansalaisuuden, kulttuurin, äidinkielen tai uskonnon perusteella alempiarvoiseksi kuin muut ihmisryhmät.

RADIOSSA KEHOTETTIIN VÄKIVALTAAN

REETA PÖYHTÄRI, PAULA HAARA JA PENTTI RAITTILA kirjoittavat kirjassa *Vihapuhe sananvapautta kaventamassa*, että natseilla oli aikoinaan lehti nimeltään *Der Stürmer* (*Hyökkääjä*). Sitä voidaan pitää malliesimerkinä lehdestä, joka tuotti järjestelmällistä vihapuhetta. Lehden kirjoituksissa oikeutettiin muun muassa juutalaisten joukkotuhoa. Lehdessä julkaistiin kuvauksia juutalaisista loisina ja lapsia tappavina hirviöinä.

Tuoreempi esimerkki vihapuheesta mediassa on Ruandan kansanmurhan ajoilta 1991–94, jolloin Ruandan valtio tuki radiokanavaa nimeltään *Radio Television Libre des Mille Collines* ja auttoi kiihottamaan tutsien kansanmurhaa. Lähetysissä kehoitettiin hutuja tappamaan tutseja ja raiskaamaan tutsinaisia. Vuonna 1994 YK-komentaja kenraali **Romea Dallaire** totesi, että jos radiossa olisi puhuttu rauhasta, sodan suunta olisi voinut kääntyä.

Kun poliittisen eliitin keskustelu netissä on keskitynyt nimenomaan vihan ilmapiiriin luomiseen tietyn tyyppisiä maahanmuuttajia ja ulkomaalaisia kohtaan, on helppo nähdä yhteydet fasismiin. Kun tietää faktat natsismiin ja Ruandan kansanmurhan vihapuheesta, ymmärtää että vihapuhe kantaa pitkälle ja sillä saa kannattajia. (Natsikortti #2, toim.huom.) Koska me uskallamme. Meillä on oikeus sanoa. Koska meitä on monta. Ja moni tykkää meistä. Emmekä me siedä kuraa. Meillä on legitimizeetti.

”TOTALITARISMIN PÄÄOHJE ON YKSINKERTAISUUS JA TOISTO”

VAIKUTTA SILTÄ, että fasismi olisi taas tulossa muotiin. Valitettavasti fasismi ei ole kivaa ja huoletonta retroa. Fasismi on oikeasti vaarallinen poliittinen suuntaus. Fasismi tuottaa kuolemaa, kidutusta ja ruumiita. Siksi on paikallaan palauttaa mieleen, mitä fasismi oikein olikaan.

Ensinnäkin: fasismissa haiskahtaa löyhkäys toisesta poliittisesta liikkeestä nimeltään populismi. **Federico Finchelsteinin** analyysi populististen puolueiden olemuksesta on osuva: ”Populismi on fasismia, joka on sopeutunut demokratiaan.” Perussuomalaisten kehitys vahvistaa Finchelsteinin ajatuksen. Ja sitten, kun populismi ei enää mahdu demokraattisten rajojen sisään, aloitetaan demokraattisten rajojen siirtäminen. Vallassa ollessa sellainen käy kädenkäänteessä.

Fasismi on liike, joka toimii massojen tasolla, usein siellä, missä tavistakin taviksemmat elävät. Lähiöissä ja muuttotappiokaupungeissa. Paikoissa, jotka tavalla tai toisella ovat jääneet tai ainakin kokevat jääneensä yhteiskunnassa jalkoihin. Paikoissa, joissa ihmiset – oikeutusti tai ei – kokevat jääneensä jostakin paitsi.

Tällaisilla alueilla fasismin on helppo löytää jalansijaa,

Otteita Wille Rydmanin kirjoituksista

”Mää kieltäisin mieluummin huiveja käyttävät ihmiset kuin ne huivit.”

”Hyi helvetti kun mua oksettaa tää aavikkoapina.”

Filosofi Jani Sinokki:

”Analyyttisen filosofian keskusteluissa on suhteellisen vahva yksimielisyys siitä, että rasismi edellyttää nimenomaan sitä, että rasistinen toiminta, uskomus, asenne tai syrjintä kohdistuu tiettyyn rodullisen tai etnisen ryhmän jäseniin siksi, että he ovat kyseisen rodullisen tai etnisen ryhmän jäseniä.

Vaikka toiminta tai suhtautuminen ryhmään olisi moraalisesti tuomittavaa syrjintää tai muutoin epätasa-arvoista, se ei voisi olla rasismia, ellei se nimenomaisesti kohdistuisi kyseiseen ryhmään tuota ryhmää koskevien käsitysten, oletusten tai ennakkoluulojen vuoksi.

Esimerkiksi etniseen vähemmistöön kuuluvan henkilön loukkaava kohtelu ei olisi rasismia, ellei loukkaaminen ole oikealla tavalla riippuvaista siitä, että kyseinen henkilö on tuon etnisen vähemmistön jäsen, tai että loukkaaja toimii tietyllä tavalla siksi, että käsittää henkilön tietyn ryhmän jäseneksi.

Näin sellaisia tapauksia, joissa moraalisesti tuomittava teko ei ole seurausta siitä, että kohde kuuluu tiettyyn etniseen ryhmään, ei pitäisi nimittää rasismiksi lainkaan.” (Suomalainen filosofinen verkkoportaali, 4.5.2020) <https://filosofia.fi/fi/esittely>

Natsikortti

Jonkin asian moraalista tuomitsemista vetoamalla satumanvaraiseen yhtäläisyyteen **Hitlerin** ja natsismin kanssa pidetään argumentaatiovirheenä, jolle on annettu nimi *Reductio ad Hitlerum*.

Natsikortti liittyy *Godwinin lakiin*. Se on internetissä käytetty nimitys periaatteelle, jonka mukaan verkkokeskustelussa ennemmin tai myöhemmin joku tulee maininneeksi Adolf Hitlerin tai natsit, eli niin sanotusti ”vetää esiin natsikortin”.

Godwinin lain alkuperäinen määritelmä kuuluu:

”Keskusteluryhmässä käytävän keskustelun pitkitäessä natsismi- tai Hitler-vertauksen todennäköisyys lähenee.”

Natsi-Saksaan liittymättömässä keskustelussa Hitlerin tai natsit ensimmäisenä maininnutta pidetään yleensä argumentoinnin hävinneenä osapuolena. Se, ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö ensimmäinen natsikorttikäyttäjä voisi olla oikeassa.

Tapaus Misha Dellinger

Helmikuussa 2020 vasemmistoliiton läntisen alueen toiminnanjohtaja Misha Dellingerin kerrottiin tvii-tanneen väkivaltaa ihannoivia viestejä. Vuosina 2016 ja 2017 lähetetyissä viesteissä kutsuttiin perussuo-malaisia fasisteiksi ja kannatettiin ilmastonmuutok-sen kieltäjien ampumista. Kohun seurauksena Misha Dellinger irtisanoutuu vasemmistoliiton toiminnan-johtajan tehtävistään.

Helmikuussa 2020 Länsi-Suomen poliisilaitos to-tesi, että asiassa oli syytä epäillä kiihottamista kan-sanryhmää vastaan. Syyskuussa 2021 valtakunnan-syyttäjä tiedotti, että syytetä asiassa ei nosteta.

Sananvapaus

Valistusfilosofi **John Stuart Mill** on liberaalin sa-nanvapauskäsityksen isähahmo. Hänen ansiostaan sananvapaus muodostui ihmisoikeudeksi. Vapaus lausua ja julkaista omia mielipiteitä on Millin mie-lestä yhtä tärkeä kuin vapaus ajatella. Millin mukaan hiljentäminen on vaarallista, koska hiljennetty mieli-pide saattaa olla tosi.

Millin mukaan sananvapauden tärkein ominai-suus on edesauttaa totuuden löytämistä. Jos kaikki informaatio on vapaasti saatavilla, voimme parem-min määritellä, mitä ajatuksia ja mielipiteitä haluam-me omaksua ja kannattaa.

Tämä perustuu ajatukselle, että on olemassa va-paiden ajatusten markkinat, *The marketplace of ideas*.

Tämä edellyttää järkevästi toimivaa yleisöä, joka rationaalisesti pystyy erottamaan kaikkien tarjottu-jen ideoiden joukosta ne ideat, jotka ovat kannatta-misen arvoisia.

koska ihmiset ovat väsyneitä ja turhautuneita, vihaisia ja eksyksissä. Tällaisia ihmisiä houkuttelee yksinkertaiset iskulauseet ja yksinkertaiset totuudet. Ja yksinkertaiset maalit: juutalaiset, maahanmuuttajat.

”Totalitarismin pääohje on yksinkertaisuus ja toisto.” Näin sanoi Goebbels.

Fasismen taustalla on toki paljon yksinkertaisimpia-kin asioita kuin köyhyys, osattomuus ja päihdesairaus. Löytyyhän sieltä vallanhalu ja jopa sairaalloinen, patolo-giseksi luokiteltava vallanhimo.

Fasismi on vaaratonta niin kauan kuin se on ruohon-juuritason liike – niin kauan se on päämäärätöntä vellon-taa, valkoista kohinaa. Kaikki muuttuu sillä sekunnilla, kun fasismi saa aseman poliittisessa hierarkiassa. Silloin fasismi paljastaa todelliset kasvonsa: se on vallanhaluista ja vahvasti ylhäältä ohjattua.

Tässä onkin klassisen fasismen ydin: fasismen toimijat ovat ruohonjuuritasolla, mutta fasismia ohjataan ylhääl-tä. Siinä vaiheessa, kun ruohonjuurifasismi saa legitiimin johtajan, fasismi muuttuu vaaralliseksi.

INTERNET ON VIHAPUHEGHETTO

INTERNET ON VAARALLINEN PAIKKA, varsinkin jos ei ymmärrä, mihin saattaa joutua mukaan.

Ne aikaisemmin päämäärättömänä velloneet ihmiset löytävät nykyään internetistä paikan, jossa he tapaavat muita samanmielisiä. Muukalaisvihaa tunteva henkilö voi levittää vihapuhettaan netissä ilman kovin tarkkaan harkittua toimintamallia, mutta kun yksittäinen toimija löytää netistä samalla tavalla ajattelevia, syntyy helposti ajatus- ja mielipidekuplia.

Puheet, jotka aikaisemmin saivat vahvistuksen vain omien korvien välissä, alkavatkin yhtäkkiä saada vasta-kaikua kymmeniltä, sadoilta, tuhansilta. Tämä luo har-han enemmistön mielipiteestä. Yhtäkkiä vihapuheesta onkin tullut legitiimiä: ”Me uskallamme.”

Joukkoja piiskataan hurmioon ja omanarvontunne nousee ennenkokemattomiin sfääreihin. Liikkeen johta-jat kannustavat omiaan pitämään kiinni mielipiteistään, vaikka mielipiteet pystytään osoittamaan vääriksi.

”Ne, jotka uskaltavat seistä kantansa takana, saa-vat jatkuvaa kuraa. - - Emme ole valmiit myymään pe-riaatteitamme – tai toisiamme – vaikka ympärillä vyö-rytetään. Vaikka henkilöistämme rakennetaan paholai-sia, joiden ajatukset ja seura saastuttavat.” (Riikka Purra, 12.8.2023)

Ja ruohonjuuritaso hurraa johtajalleen, kun hän kattaa syntisten pöydän.

LÄHTEET:

Knuutila, A., Kosonen, H., Saresma, T., Haara, P., & Pöyhtäri, R. (2019). Viha vallassa: Vihapuheen vaikutukset yhteiskun-nalliseen päätöksentekoon.

Oikeusministeriön julkaisu koskien vihapuhetta:

https://julkaisut.valtioneuvos-to.fi/bitstream/handle/10024/164248/OM_2022_10_SO.pdf?sequence=1&isAllowed=y
Reeta Pöyhtäri, Paula Haara ja Pentti Raittila: ”Vihapuhe sa-nanvapautta kaventamassa”
<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/103170/978-951-44-9249-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
Riikka Purran tekstit

<https://www.iltalehti.fi/politiikka/a/f0e708df-be38-4ae0-a855-6c3c22d8b458>

Riikka Purran puhe kokonaisuudessaan:
<https://www.suomenuutiset.fi/perussuomalaisten-puolueko-kous-alkoi-lue-riikka-purran-avauspuheenvuoro/>
Valtakunnansyyttäjän päätöksestä Helena Erosen tapauksessa:
<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000002539665.html>

Wille Rydman ja ”klassinen rasisimi”:
<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009756510.html>

Wille Rydmanin tekstit:
<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000009742553.html>

Ville-Pekka Timosen rottapuheisiin liittyvät linkit:
<https://www.iltalehti.fi/politiikka/a/3538da2d-8bf3-41a4-8f1f-aa487278b9fa> <https://yle.fi/a/74-20041093>

Linkit Dellingerin juttuun:

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/vasemmistoliiton-misha-dellingerin-perustamalta-tililta-jaettiin-vakivaltaa-ihannoivia-tviitteja-li-andersson-tuomitsee-jyrkasti-tama-asia-ei-jaa-ta-han/7743334> <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/twitter-tilil-la-julkaistiin-vihaviesteja-entista-vasemmistopomoa-vastaan-ei-nosteta-syytetta/8248544>

Finchelstein, F. (2020) A brief history of fascist lies. University of California Press.

LeiniVAARA

CIA sensuroi maailmanlopun?

CIA julkaisee säännöllisesti tutkintamateriaale-ja, jos niistä on erikseen tehty tietojen luovutus-pyyntöjä. Viranomaiset penkovat arkistokaappe-jaan läpi, skannaavat papereita ja laittavat kaikki tiedot koko maailman katseltavaksi CIA:n viral-liselle verkkosivulle. Prosessi itsessään ei ole mitenkään mullistavaa. Keskustiedusteluvirastolla on kuitenkin valtava salailun maine, joten näitä julkaistuja materiaa-leja selataan läpi suurella mielenkiinnolla. Aina silloin tällöin joku dokumentti herättää ihmettelyä. Nyt näytti siltä, että CIA julkaisi vahingossa ihmiskunnan maail-manlopun ennustavan kirjan.

”The Adam and Eve Story” -kirja ei ole tavallinen kokouspalaverien muistiinpano tai tiedusteluraportti. Se näyttää kertovan yksityiskohtaisen, lähes tieteellisen kuvauksen siitä, miten planeetallamme tapahtuu lähes raamatulliset mullistukset.

Youtube-kanava ”The Why Files” esitteli tätä CIA:n hämmästyttävää kirjaa tammikuussa 2023. Video on tähän asti kerännyt yli 17 miljoonaa katselukertaa. Moni muu napa-alueiden vaeltamisesta ja maailman-lopuista kiinnostunut kanava ihmetteli samaa kirjaa. Myös suosittu ”Joe Rogan Experience” -podcast käsit-teli aihetta. Tästä seurasi hyökyaalto TikTok-videoita, joissa toisteltiin lyhyemmässä muodossa samaa, mitä isommat kanavat olivat kertoneet.

Kirjasta tehdyissä videoissa kuulijoille esitellään mel-ko samanlainen tarina. Sen mukaan 1960-luvulla eräs tunnettu tiedemies julkaisi kirjan, joka voisi vaikuttaa koko ihmiskuntaan. CIA kuitenkin luokitteli kirjan sa-laiseksi ennen kuin kukaan pääsi lukemaan sitä. Vasta muutama vuosi sitten tämä mullistava opus saatiin vih-doinkin julkiseksi. Ja nyt ihmiskunta pääsee perehty-mään tulevan luonnonmullistuksen tuhoihin.

Tulevaa maailmanloppua kuvaillaan dramaattisin sanankääntein. Nykyinen sivilisaatiomme tulee kato-amaan, kun mannerlaatat ja napa-alueet vaihtavat ri-peästi paikkoja. Mannerlaattojen tuho tapahtuu yh-den vuorokauden aikana. Maapallon magneettisten napojen vaihtumisen sijasta planeetta on hetken pai-kallaan. Ilmavirrat ja meret jatkavat liikettään maan-pinnasta välittämättä. Siksi myrskytuulet ovat tarpeek-si vahvoja pyyhkimään kokonaisia kaupunkoja mata-laksi. Tsunamit ovat kerrostalojen korkuisia. Tällaisen järeämmän napasiirtymän seurauksena ihmiskunnan mahdolliset selviytyjät joutuvat elämään uudella kivi-kauden aikakaudella.

Tarinoissa unohdetaan kuitenkin kertoa muuta-mia faktoja. The Adam and Eve Storyn kirjoitti **Chan Thomas**. Kirjan ensipainos julkaistiin 1963. Siitä on tehty ainakin kolme painosta. CIA:n sivuilla on skan-naukset vuoden 1965 painoksesta. Se sisältää vain 45 si-vua. Omakustanteena tehty kirja oli aina halukkaiden ostettavissa. Se ei vain ollut mikään myyntimenestys.

Toisin kuin salaliittoteorioita rakentaneet olivat väit-täneet, CIA ei sensuroinut tai salannut kirjaa. CIA:n siivoama julkaisu tarkoitti kirjan kanteen tehdyn omis-tuskirjoituksen peittämistä. Emme tiedä, kenelle kysei-nen kappale on annettu lahjaksi ja kuka sen antoi lah-jaksi. Tiedämme vain sen, että jossain CIA:n tutkin-nassa on otettu haltuun todisteeksi jonkun henkilön omistava kirja. Joka sattui olemaan Chan Thomasin kirjoittama.

Thomasin kirja ei sisällä mitään, mitä ei osattai-si teoretisoida tai tarkastella hänen väitteistään riippu-mattomalla tavalla. Jos kirjan sisältämät väitteet edeltä-vistä samanlaisista tuhoista pitäisivät paikkansa, olisivat niin valtaviin mullistusten jäljet geologien löydettävis-sä. Magneettisten napojen liikkeistä on jälkiä. Tutkijat eivät löydä sellaisia katastrofaalisia jälkiä, joita kirjassa väitetään tapahtuneen planeetan historiassa.

Thomas tekee useita hurjia väitteitä, mutta ei esitä niille mitään viitteitä tai perusteluja. Kovin moni voi luulla, että Thomasin kirjoitus on salattu sen tieteel-lisen tiedon takia. Kuitenkin sen sivuilla on runsaasti mainintoja Aatamista ja Eevasta, sillä Thomas tulkitsee Raamatun tapahtumia omalla tavallaan. Paratiisin tu-linen miekka tarkoittaa maanjäristyksiä ja laavapurka-uksia. Hedelmäpuu kuvaa alkumannerta, joka jakautui ja josta ihmiskunta lähti liikkeelle. Tämän tietäminen edellyttää kirjan lukemista. Useimmat videoita kuun-nelleet eivät välttämättä jaksa sellaista urakkaa.

Kirjasta tehtyjen villien videoiden suosion perusteella moni ihminen voi oikeasti alkaa pelätä kuvattua tuhoa. He saattavat ajatella, että CIA ei sensuroisi kirjaa tuol-la tavalla, jos ei sisältäisi jotakin tärkeää. Olisipa heillä tarpeeksi voimia ja uteliaisuutta selvittää, kuinka huo-nosti tuota 69-luvulla ennustettua tuhoa on perusteltu.

cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP79B00752A000300070001-8.pdf
youtube.com/watch?v=4n3fkTq_p0o

JUHA LEINIVAARA

Salaliittoteoriat sinkoilevat Havaijilla

JUHA LEINIVAARA

"Maastopalot johtuivat energia-aseista!"

DRAMAATTISTEN MAASTOPALOJEN uutisoinnissa toistuu ikuisuusaiheena salaliittoteorioiden viljely. Sekaan yritetään tunkea avaruustutkimuksia ja muita energia-aseita tai erikoisia väittämiä. Näin kävi myös Havaijin Maui-saaren suuren maastopalon jälkimainingeissa. Lahainan kaupungin kokemana tragedia on suurimpia maastopaloihin liittyviä tuhoja.

Tarkastellaan, mitä tapahtui ennen salaliittoteorioit-sijoiden paikalle ryömimistä. Vuonna 2014 Lahainan

ja ympäristön paloturvallisuudesta vastaava kansalaisjärjestö kirjoitti suojeluraportin. Kaupungin ympäristössä ei raportin mukaan oltu tehty tarpeeksi ennakoivia toimenpiteitä maastopalojen leviämisen pienentämiseksi. Metsänhoito ja hakkuut eivät mahtuneet kaupungin budjettiin. Lahainan kohdalla oli selkeästi korkeampi paloriski. Raportissa annettiin useita parannusehdotuksia. Se, mitä niistä toteutettiin tai jätettiin tekemättä, onkin varmasti nyt selvityksen kohteena.

Sitten koittivat tämän kesän helteet.

Elokuun 1. päivänä saaren varoitusjärjestelmän sireenien kuukausittaisen testin aikana huomattiin, etteivät ne toimineet. Tehtiin toinen yritys, jolloin sireenit menivät päälle kuten pitää.

2. päivänä Honoluluun sääpalvelu antoi varoituksen kuivista olosuhteista ja maastopalojen suuresta riskistä, kun lähestyvän hurrikaani Doran tuulet saapuvat saarille.

3. päivänä sääpalvelu puhui, että kriittinen maastopalo-varoitus on pian tarpeellinen.

4. päivänä sääpalvelu antoi maastopalo-varoituksen. Kovat tuulet olivat saapumassa, mutta samalla ilmankosteus oli laskemassa alle 45 %:n.

Kuivuuden jatkuessa ja tuulen vain voimistuessa tapahtui lopulta se mitä pelättiin ja mistä varoitettiin.

Elokuun 8. päivänä Mauin saarella oli aikaisin aamulla sähkökatkoksia. Myrskytuuli oli saapunut. Voimalinjoja oli kaatunut useammasta kohtaa. Noin kahdeksan aikaan aamusta syttyi ensimmäinen maastopalo kaukana kaupungeista. Maastopaloja oli myös muualla saarella. Palokunta ilmoitti hieman ennen kello yhdeksää saaneensa ensimmäisen palon sammutettua. Sähkökatkot jatkuivat. Tuuli yltyi. Asukkaiden nettiin lataamissa videoissa nähtiin, miten Lahainan kaupungissa irtoili kattopelejä. Kolmen aikaan iltapäivällä maastopalon ilmoitettiin alkaneen uudelleen. Edellisellä viikolla testatut varoitus-sireenit eivät toimineet.

Asukkaat soittelivat toisilleen ja suunnittelivat evakointia. Horisontissa siinsi ensimmäiset merkit savusta. Vain puoli tuntia myöhemmin savu peitti kaupunkia. Kuumat kekäleet lensivät tuulen mukana. Ensimmäiset palot syttyivät ja levisivät kaupungissa.

Asukkaita ajoi moottoritille turvaan. Jotkut reitit olivat kaatuneiden puiden tai voimalinjojen tukkimia. Kaikki eivät lähteneet karkuun tarpeeksi ajoissa. Autoja hylättiin rantateille, koska keskustasta ei enää päässyt pois. Ihmisiä jäi kellumaan sataman meriveteen ja odottamaan liekkien laantumista. Palo levisi kaupungin lävitse nopeasti. Joidenkin kotonaan kuvaamilla videoilla nähdään, miten asukkaat yrittivät ruiskuttaa vettä katolle ja pihaan suojatakseen taloaan. Ainoastaan nähdäkseen, miten talon seinä paloi muutaman minuutin kuluttua.

Lahainan kaupunki tuhoutui. Yli sata ihmistä on löydetty kuolleena. Mitä enemmän taloja tutkitaan, sitä suuremmaksi tuo surullinen luku muuttuu.

Kuvernööri **Josh Green** kommentoi lehdistölle kokonaisten korttelien tuhojen näyttävän siltä kuin kaupungissa olisi räjähtänyt pommi. Tästä tietenkin tehtiin täysin väärät tulkinnat, joiden mukaan kuvernööri muka olisi myöntänyt palopommien käytön saarella. Salaliittoteoriat alkoivat sinkoilla. Uutiskuvista huomattiin epäilyttäviä asioita.

"SELKEITÄ" TODISTEITA

Veneet eivät voi palaa!

Satamassa olleita veneitä oli syttynyt tuleen. Eihän se voi olla mahdollista, sillä ne kelluivat vedessä!

Salaliittokirjoittajat eivät tieneet, miten maastopalot leviävät. Usein he poistivat kommenttinsa, kun heille näytettiin, miten kekäleet lentävät tuulten voimalla myös vedessä kelluviin veneisiin. Veteen turvaan karanneet asukkaat kuvasivat, kuinka kipinät sinkoilevat heidän päänsä ylitse merelle.

Autoja on palanut ja sulanut!

Se voi johtua vain energia-aseista!

Kukaan asiaa ihmetellyt ei osannut selittää, miksi palaneet autot eivät muka palaishi, jos ne jäivät valtavan tulipalon ympäröimäksi. Tärkeintä oli vain vihjailla, että tuleen syttyneissä autoissa on jotain outoa. Harva näytti edes tietävän, mitä autojen alumiinivanteille tapahtuu tulipalossa. Lämpötila riittää sulattamaan vanteet, jolloin niistä valuu metalliselta näyttävä lätäkkö asfaltille.

Fire and Fury -kirja kirjoitettiin ja julkaistiin myyntiin Amazonissa melkein samana päivänä!

Epäilyttäväksi väitetty kirja oli selkeä merkkiä siitä, että koko tapahtuma oli etukäteen käsiteltyä teatteria. Eihän mikään muu voi selittää sitä, että palosta oli kirjoitettu kirja näin nopeasti. Paitsi ettei yksikään ihmettelijöistä vaivautunut klikkaamaan Amazonista löytyvää myyntisivua ja sieltä kirjoittajan nimeä. Samalta sivulta olisi ollut tarkastettavissa, mitä muuta nimimerkiltä vaikuttava tohtori **Miles Stones** on kirjoitellut. Hän tuottaa 20-40 sivun pituisia kirjoja, hyvin luultavasti jonkin chatbotin avustuksella. Siksi ajankohtaisen aiheen kirjanen laitetaan digimuodossa myyntiin jo vaikka saman päivän aikana.

Punakattoinen ja valkoseinäinen omakotitalo ei ollut palanut ollenkaan, vaikka viereiset talot olivat tuhkaa!

Selkeästi paloja oli ohjattu ja tähdätty jollain energia-aseella!

New York Post haastatteli kyseisen talon asukasta. 67-vuotias **Pattie Tamura** kertoi talon olevan kokonaan sementtiseinäinen. Hänen isoisänsä oli rakentanut sen 1950-luvulla kestäväksi mahdollisimman hyvin kovia olosuhteita. Betoniseinät eivät syty palamaan samalla tavalla kuin naapurien puiset talot.

Myös aivan eri maista ja eri vuosina tapahtuneiden metsäpalojen videoita leviteltiin mukamas Mauissa tapahtuneina paloina. Esimerkiksi Kaliforniassa 2018 tapahtuneiden palojen tuhoja esiteltiin tällaisilla saate-teksteillä. Kuusipuiden yleisyys näissä videoissa onneksi herätti monen epäilyksen videoiden alkuperästä.

Kauhustelua on aiheuttanut vasta toipumisen aloitaneiden perheiden kertomukset siitä, että heitä on lähestytty kiinteistökauppojen kanssa. Tuhoutuneet tontit halutaan ostaa. Tämä uhrien ahdingon hyväksikäyttö on tietenkin tulkittu osaksi suurempaa salaliittoa. Kaupungin annettiin tarkoituksella tuhoutua, jotta asukkaat menettäisivät tonttinsa.

Kommentteihin saatiin sekoitettua myös *15 minuutin kaupungit*, *Maailman talousfoorumi WEF* ja *Uusi maailmanjärjestys*. Aivan kuin koskaan aikaisemmin ihmiskunnan historiassa kiinteistöjä haalivat varakkaat tahot eivät olisi hyväksikäyttäneet tavallisen kansan ahdinkoa. 🤖

MUISTIN LUKENEENI TUTKIMUKSESTA, jossa verrattiin aivosähkökäyrän avulla yliluonnolliseen uskovien ja skeptikkojen tai ateistien aivoja toiminnallisella tasolla. Tutkimuksen mukaan ihmisten välisiä eroja selittää muun muassa taipumus joko intuitiiviseen tai analyytiseen ajatteluun. - - Minä en ole aivotutkija, enkä tiedä vaikuttavatko mielialalääkkeet niihin osiin aivoissa, joilla on mitään tekemistä uskon tai skeptisyyden kanssa. Minusta ihmisen psykofyysisyys on vain kiinnostava aihe, enkä yllätyisi, mikäli uskonelämäni latistumisen ja lääkityksen väliltä löytyisi yhteys. Tai sitten minun on vain helpompi ajatella nieleväni iltaisin ateismipillereitä kuin myöntää, että maailmankatsomukseni saa yhä etsiä muotoaan hengellisyiden eri ilmentymien ristitulessa. LINDA-MARIA RANINEN: KIRKKOJAKAUPUNKI.FI 9.8.

LÄHES KYMMENENTUHATTA KÄVIJÄÄ kokoontui kesäviikonloppuna Uuteenkaupunkiin etsimään itseään ja hyvää oloa. - - Henkistä apua tarjoava tunnetuki päivystää ensiaputeltan ulkopuolella. First aid angels and emotional support -kytlin vieressä on energiahoitajaksi esittäytyvä Juho Lyytikäinen, joka tunnetaan myös kristallipuolueen puheenjohtajana. Tukea tarjoaa myös tantriseksi valmentajaksi itseään tituleeraava Annica Hill. Heidän mukaansa festivaalikävijästä voi olla pelottavaa, kun patoutuneet tunteet ja energiat lopulta purkautuvat. Silloin on tärkeää tuoda ihminen rauhoittumaan ensiaputeltan suojiin.

Miten täällä toimittaisiin, jos ihmisellä puhkeaisi vaikkapa psykoosi, vakava tila, jossa todellisuudentaju on häiriintynyt? Perinteisessä terveydenhuollossa sitä hoidetaan yleensä lääkityksellä ja psykososiaalisella tuella. ”Silloin ihminen pyritään maadoittamaan”, Hill kertoo. HS.FI 1.8.

YHDYSVALTAIN LAINSÄÄTÄJIEN oli määrä kuulla kertomuksia ufo-havainnoista entisiltä armeijan jäseniltä. Entisen tiedusteluvirkamiehen lausunnot jäivät kuitenkin laihoiksi. - -

Yhdysvaltain edustajainhuone yritti keskiviikkona hankkia lisätietoja puolustushallinnon piirissä tehdyistä ufohavainnoista. Kansanedustajia kiinnosti erityisesti se, miten puolustushallinto ja maan tiedusteluyhteisö väitteiden mukaan pimittävät tietoja ufohavainnoista. Entinen tiedusteluvirkamies, tietovuotajaksi kutsuttu David Grusch on väittänyt, että Yhdysvalloilla on hallussaan useita ilma-aluksia, jotka eivät ole ihmisten tekemiä. - - Hän myös väitti, että Yhdysvalloilla on ”ei-ihmisten

ruumiita” (non-human bodies). Gruschin mukaan asiaa on salailtu kongressilta lainvastaisesti jo vuosikymmenten ajan. - -

Yhdysvaltain armeijan ja tiedusteluyhteisön entisten jäsenten ensikäden kertomusten kuuleminen keskiviikkona kuitenkin takkusi, sillä Grusch vetosi usein siihen, ettei hän voi kommentoida kaikkia havaintojaan julkisesti. Hän kuitenkin myönsi, ettei ole nähnyt avaruusolennon ruumista. Gruschin mukaan on kuitenkin olemassa 40 todistajaa, joiden kanssa hän on puhunut ja jotka ovat vakuuttaneet, että avaruusaluksia on olemassa. YLE.FI 26.7.

SOSIAALISEN MEDIOIDEN ALUSTOILLA on pyörinyt jo pidemmän aikaa hurjia väitteitä siemenöljyn vaarallisuudesta. - - Itä-Suomen yliopiston ravitsemusterapian professori Ursula Schwab on työssään huomannut saman ilmiön. - - ”Itse olen näitä öljyjä tutkinut 80-luvun lopulta lähtien ja tehnyt näillä monia ihmiskokeita, eikä ole mitään viitteitä niiden haitallisista vaikutuksista.” - -

Paljolti siemenöljyihin kohdistuva kritiikki pohjautuu väitteisiin linolihapon vaarallisuudesta, joka on pitkäketjuinen omega-6-rasvahappo. Jotkut ajattelevat sen lisäävän kroonista tulehdusta, koska kehossa linolihapo muuttuu arakidonihapoksi, jota keho käyttää muun muassa tulehdusreaktion säätelyssä. Ajatus on kuitenkin liian yksioikoinen. ”Vain noin 0,2 prosenttia nautitusta linolihaposta muuttuu arakidonihapoksi, eivätkä kaikki siitä muodostetut yhdisteet aiheuta tulehdusreaktiota. Arakidonihappo on monimutkainen yhdiste, jolla on myös tulehdusta vähentäviä vaikutuksia”, kertoo ravintotieteen professori Dariush Mozaffarian Consumer Reportsin haastattelussa.

Terveyden kannalta yksittäisten rasvahappojen syyntämisestä sijaan tärkeämpää on kiinnittää huomiota, että ruokavaliossa on sekä omega-3- että omega-6-rasvahappoja. ”Hämmennystä aiheen ympärillä lisännee se, etteivät asiantuntijat ole vielä pystyneet antamaan suositusta näiden suhteesta ruokavaliossa”, sanoo Schwab. ”Tutkimusnäyttöä ei ole vielä riittävästi.” - -

Usein siemenöljyjä demonisoivat saattavat nostaa tikkunokkaan yksittäisiä tutkimusartikkeleita. Tällöin ei usein ymmärretä asioiden isoa kuvaa, mikä on ravitsemustieteessä erityisen tärkeää. ”Jos oikeasti lukee tutkimuksia, niin huomaa, että siemenöljyjä vastustavat tutkimukset ovat väärässä tai puutteellisia”, sanoo Mozaffarian.

ILTALEHTI.FI 26.7.

HEI, YSTÄVÄNI, tänään on minun syntymäpäivä ja täytän 40 vuotta! - - Itseäni ei ole ikinä haitannut, jos ystävät unohtavat syntymäpäiväni. Se ei oikeastaan edes ole mahdollista, sillä toivotan syntymäpäivistäni niin, että mahdotonta sitä on olla huomaamatta. Ja niin teen tänäänkin, kun täytän 40. Minulle tärkeämpää kuin se, että saan lahjoja tai muistamisia syntymäpäivänäni, on se, että saan tarjota jotain kivaa elämässäni oleville ihmisille. Ja siksi yleensä pidän juhlat, edes pienet. Sinä ja minäkin olemme yhteydessä, haluan tarjota sinulle mahdollisuuden saada elämäntyöni 40 prososan alennuksella loppuviikon ajan.

MARIA NORDININ UUTISKIRJE 13.7.

VALVIRA ON RINNASTANUT eheytyshoidot uskomushoitoin, joiden antaminen on terveyden- ja sairaanhoidossa kielletty. Raja on kuitenkin häilyvä. Potilaan kanssa voidaan rukoilla, mutta entä jos rukouksissa pyydetään Jumalalta apua muuttaa seksuaalista suuntautumista? - - Eheytyksen mielen terveydelle aiheuttaman haitat ovat kansainvälisen tutkimuksen valossa kiistatomat. Esimerkiksi Suomen psykiatriyhdistys ja Suomen Psykologiliitto ovat irtisanoutuneet eheytyshoidoista niiden haitallisuuden vuoksi. - - ”Eheyttäminen voi tietyissä tapauksissa jo nykyisellään täyttää rikoksen tunnusmerkistön”, sanoo Uskontojen uhrien tuen toiminnanjohtaja Joni Valkila. Kyse voi olla esimerkiksi pahoinpitelystä, koska eheyttämisestä voi aiheutua vakavaa vahinkoa henkilön terveydelle. Koska syy-yhteyttä on vaikea osoittaa, rikosilmoitukset johtavat harvoin tutkintaan. Oikeuskäytäntöä ei siksi ole. Kansalaisaloite haluaakin nyt, että eheyttäminen määriteltäisiin erikseen rikokseksi.

YLE.FI 25.6.

OLLA HOO MOILASENA. Tämä sanontaa käytetään kuvaamaan ihmistä, joka ihmettelee jotakin asiaa huuli pyöreänä tai on muutoin kovin pöllämystynyt tai hämillään. Sanonnan alkuperästä ei ole varmuutta. Useat keskustelupalstat ja Urbaani sanakirja tarjoavat kuitenkin sanonnalle yhtä ja samaa selitystä. Tietävästi vuosikymmeniä sitten maanviljelijä H. Moilasen maille Saarijärvelle laskeutui säähavaintopallo. Säähavaintopalloa erehdyttiin uutisissa luulemaan lentäväksi lautaseksi tai muuksi tunnistamattomaksi esineeksi. Kun Moilasen maille saapuneet toimittajat yrittivät saada maanomistajalta kommentteja aiheeseen liittyen, ei H. Moilanen kyennyt silkalta järkytykseltään niitä antamaan. Näin syntyi sananlasku ”katsella H. Moilasena”.

Tämä kertomus nojaa vahvasti kuulopuheisiin. Jotkut ovat sitä mieltä, että H. Moilanen oli täysin eri henkilö. Toisten mielestä hän ei ollut henkilö ollenkaan, vaan nimi H. Moilanen viittaa vain hölmistyneeseen henkilöön. Tarina on joka tapauksessa hauska, oli se totta tai ei.

IS.FI/MENAISET 23.6.

NOVAK DJOKOVIC teki historiaa Ranskan avoimissa voitamalla 23. Grand Slam -turnauksensa. Voittoon on legendan mukaan salainen ase. Miehen rintaan teipattu metallinappula herätti ihmetystä turnauksen aika-

na. Kyseessä on niin sanottu Taopatch-nappula. Kun Djokovicilta kysyttiin napin käytöstä, hän vannoi sen auttavan häntä otteluissa. Pelaaja kertoi nappulan ”erittäin tehokkaan nanoteknologian” parantavan hänen suorituskykyään. - - Italialainen Tao Technologies, joka valmistaa Taopatchia, väittää tuotteen aktivoituvan auringonvoimasta ja kehonlämmöstä. Firma kertoo ”nanokristallien välittävän fotoneita kehoon”, ja tämä tarjoaisi monia terveysvaikutuksia.

Koko lääketieteellinen maailma ei kuitenkaan ole täydellisen vakuuttunut Taopatchin toimivuudesta. Neurologi Brandon Beaber on kertonut kansainväliselle medialle, että Taopatchin terveyshyötyjä tukeneet tutkimukset ovat heikolla pohjalla tehtyjä. Beaber kertoo, ettei tutkimuksissa oltu otettu huomioon plasebo-efektin vaikutuksia testituloksiin. Silloin, kun plasebo- eli lumevaikutus oltiin otettu huomioon, taikanappula ei tuottanut mitattavaa hyötyä.

ILTALEHTI.FI 14.6.

PAHOJEN HENKIEN KARKOTUS on noussut kuin tyhjiöstä puheenaiheeksi luterilaisessa kirkossa. Sytykkeen keskustelulle on antanut pääkaupunkiseudulla työskentelevä pappi Lea Kujanpää. Hän kertoo törmänneensä seurakuntapapin työssä henkivaltojen kiusaamien ihmisten avunpyyntöihin. - -

Ettei tarvitse pelätä (Karas-Sana 2023) sukeltaa marginaaliin. Kirja käsittelee arkaluontoista aihetta, josta ei Suomessa ole juuri kirjoitettu: Kuuluuko opetus henkivalloista evankelisluterilaisen kirkon piiriin? - - Lea Kujanpään kirja on yhtä relevantti sekä persoonallisen pahan tosissaan ottaville että henkimaailman ilmiöihin skeptisesti suhtautuville lukijoille. Kujanpää kehottaa kirjassaan turvautumaan kaikessa ensisijaisesti Jeesukseen sekä varoittaa liiasta kiinnostuksesta henkivaltoja kohtaan. Henkivaltojen olemassaoloa epäilevä lukija joutuu kirjaa lukiessaan esittämään itselleen ainakin yhden haastavan kysymyksen: Miksi niin moni meidän aikanamme esiin nouseva tuntuu ruokkivan ihmisten mielenkiintoa elämän pimeää puolta kohtaan – ikään kuin houkutellen ihmisiä kurkistamaan sinne.

SEURAKUNTALAINEN.FI 13.6.

AVARUUSOLENNOT ovat olleet keskuudessamme mahdollisesti jo tuhansia vuosia, jos asiaa kysytään Stanfordin yliopiston lääketieteellisen korkeakoulun professorilta Garry Nolanilta. Hän kertoi näkemyksensä New Yorkissa järjestetyssä SALT iConnection 2023 -nimisessä johtamis- ja verkostoitumisfoorumissa. - - Nolanin mukaan ihmiset kokevat Maan ulkopuolisen älyllisen elämän läsnäolon tasaisin väliajoin. Haastattelijan tivatesa tapahtumassa avaruusolentojen vierailun mahdollisuudesta hän vastasi sen olevan ”sataprosenttisen varmaa”. - - Nolanin mukaan muukalaiset käyttävät tekoälyä ja drooneja tutkiakseen ihmisiä. Hän mainitsi erilaisilla antureilla havaittuja objekteja, jotka liikkuvat noin 15 metrin korkeudesta vedenpinnasta noin 80 kilometrin korkeuteen ja takaisin alle sekunnissa, mikä vaatisi valtavat määrät energiaa. - -

TEKNIKANMAAILMA.FI 1.6.

REINIKAISEN KOTIALBUMI

Reinikainen Pnomh Penhissä Punaisten Khmerien aikakaudella.

Kuka Reinikainen oli todellisuudessa?

VILLE HYTÖNEN

Natsi, okkultisti, kommunisti ja aikuisviihdetähti – tätä et tiennyt kaikkien rakastamasta poliisimiehestä!

”NIIN MAAN PERUSTEELLISESTI” on tarttuva fraasi, jonka televisiosta koko kansan tutuksi tullut konstaapeli **Artturi Sakari Reinikainen** lanseerasi. Vasta viime vuosien tutkivan journalismin ansiosta ja Neuvostoliiton arkistojen avauduttua olemme päässeet tutustumaan oikeaan Reinikaiseen, mieheen leppoisan pirkanmaalaispoliisin takana. Miten paljastavaa tuo hänen perusfraasinsa olikaan.

Kansainvälisen politiikan tutkijat ovat havainneet, että Reinikainen on ollut kutakuinkin mukana lähes jokaisessa merkittävässä ulkopoliittisessa kriisissä. Vyyhti alkoi keriytyä julkiseksi, kun vuodot Tiitisen listasta tulivat julkisu-

teen. Merkittävien poliittisten vaikuttajien lisäksi listalla oli suurelle yleisölle varsinainen yllätysnimi. Reinikainen.

Myöhemmin on käynyt ilmi, että Reinikainen ei pelkästään toiminut Stasin ulkomaantiedustelijana, vaan hän oli suorastaan linkki Itä-Saksan ja Neuvostoliiton korkeimpaan poliittiseen johtoon. **Jukka Seppisen** ja **Heikki Patomäen** tutkimuksista on käynyt ilmi, että Reinikainen oli vuotanut sekä Patrian, puolustusvoimien sekä erityisesti Lempäälän poliisivoimien salaisuuksia. Hän oli myös muun muassa Zavidovo-vuodon takana.

Zavidovo oli kuitenkin vasta paljastusten alkua. Myöhemmin Ulkopoliittisen instituutin tutkijat ovat paljastaneet, että Reinikainen on saattanut sotkeu-

tua myös prinsessa **Dianan** ja elokuvatuottaja **Dodi Al-Fayedin** salaperäiseen ”liikenneonnettomuudesta” johtuneeseen kuolemaan sekä Aral-järven kuihtumiseen. Reinikainen nähtiinkin vuonna 1984 **Konstantin Tshernenkon** hautajaisissa puhujana. Tuolloin hän vertasi Tshernenkoa ”Ajatusten Araljärveksi”.

Ei liene sattumaa, että Reinikainen on toiminut tukinnanjohtajana monissa hämäriksi jääneissä poliisitutkinnoissa. Kumma kyllä, Reinikaisen vanha koulukaaveri ja DDR-yhteyksistään tunnettu **Hans Assman** jäi syyttämättä sekä **Kyllikki Saaren**, Bodominjärven että Ulvilan murhatapauksen yhteydessä, vaikka jälkimmäisessä uhrin puoliso oli tunnistanut Hans Assmanin hahmon pihallaan. Tarinan asteelle jäänyt kertomus siitä, että Reinikainen ja Assman olisivat olleet vanhoja tuttuja on saanut myös uusia epäilyjä. Moni Youtubesta oppinsa saanut rikostutkija on nostanut esiin ajatuksen siitä, että Assman olisi sittenkin itse Reinikainen.

Eräät keskustelupalstojen arvostetut hahmiot vauva.fi -portaalissa sekä murha.info:ssa ovat esittäneet lisäksymyksiä. Kuka tarjosi viimeisen vodkapaukun **Boris Jeltsinille**? Kuka olikaan todellisuudessa Tokion sariinikaasuiskujen takana? Kuka puukotti **Muammar Gaddafia** rektaaliin? Ei voida tieteellisesti todistaa, etteikö Reinikainen olisi ollut näidenkin tapahtumien todellinen taustavaikuttaja, vaan moni salaliittoteoreetikko pitää niitä varsin mahdollisina.

Konstaapelimme hyvin tuntenut käsikirjoittaja **Neil Hardwick** on vihjannut, että Reinikainen toimi kaksoisagenttina. Vaikka virallinen toimi oli poliisitehtävissä, todellisuudessa hän työskenteli samaan aikaan sekä DDR:lle, Neuvostoliitolle, Panaman ashkenasijuutalaisten yksityispoliisille että kuun pimeällä puolella toimivalle natsien pakolaishallinnolle. Hämmäntävin teoria paljastaa jopa senkin, että Reinikainen johti norjalaisten mustaa metallia soittaneiden saatananpalvojen kirkonpolttokampanjaa 1990-luvulla. Tarkistamattomien tieto-

REINIKAISEN KOTIALBUMI

Reinikainen Dallasissa vuonna 1963.

jen perusteella hän kuulemma jopa opetti Dead-nimellä tunnetun Mayhem-yhtyeen laulajan haistelemaan kuoleita eläimiä ja viiltelemään omia valtimoitaan.

Jotkut teorioista ovat niin uskomattomia, että niihin täytyy suhtautua varauksella. Toisaalta ei ole minkäänlaisia todisteita siitä, etteivätkö ne voisi pitää paikkaansa.

Viimeisin paljastus Reinikaisen nuoruudesta liittyy **Jim Jonesin** johtamaan itsemurhalahkoon Ranskan Guayanassa. Onkin vihjattu, että Reinikainen oli se henkilö, joka sekoitti joukkoitsemurhaan johtaneen Kool-Aid -mehujuoman. Kerrotaan, että Reinikaisen vakiohokema ”Niin maan perusteellisesti” juontuisikin juuri joukkoitsemurhasta syrjäisellä viidakkoalueella.

Lieneekin jo lähivuosina todistettavissa, että Reinikainen oli mukana **Mathias Rustin** lentokoneessa tämän laskeutuessa Moskovan Punaisten torin lähistölle vuonna 1987. Mikään muu ei voi selittää sitä, miksi Neuvostoliiton puolustusvoimat eivät olisi tuhonneet konetta sen laskeutuessa. Reinikaisen sanotaan olleen lentokoneesta suorassa yhteydessä itse **Mihail Gorbatshoviin**.

On vaikea sanoa mihin Reinikainen ei olisi ehtinyt sotkeutua. Sikojenlahden maihinnousu? Kamputsean Punaisten khmerien hallinto? Pelle Hermannin ja hänen serkkunsa mystiset kuolemat?

URA AIKUISVIIHTEESSÄ

VAIKKA Reinikaisen poliittista vakoiluvaikutusta onkin paljon tutkittu ja avattu, poliisimiehemme tausta aikuisviihde-elokuvissa ei ole vielä tullut julkisuuteen. Avaan siis sitä nyt tässä artikkelissa ensimmäistä kertaa.

Artturi Sakari Reinikainen ei esiintynyt koskaan omalla nimellään viihdetuotannoissa, vaan käytti erilaisia salanimiä, kuten ”Musta ori”, ”John Holmes”, ”Sick Brazilian” ja ”Keppihevonen”. Erityisen ansiokas hän oli brasilialaisen erikoislajin, niin kutsutun *flatus pornon* esitaistelijana. Vuosikymmenet suomalais-itäsaksalaisen kulinariamin erikoisuuksiin erikoistuneena poliisimiehenä hän oli kehittänyt itselleen lähes maagiset petomaaniset kyvyt.

Kenties tunnetuimmassa lajin mestariteoksessaan ”Itäsuomalainen tuulonen” (1985) Reinikainen intoutuu niin ekstreemistisiin tempauksiin, etten voi kuvata sitä verbaalisesti. Esikuvakseen ”Sick Brazilian” -nimeä käyttänyt näyttelijä ilmoittikin ranskalaisen suurpetomaani **Joseph Pujolin**. Ei ole sattumaa, että Pujolin serkku oli kommunisti.

Hassua kyllä, Reinikaisen maine taidokkaana luonnenäyttelijänä johti myöhemmin myös muun viihde- ja taide-elokuvan pariin. Erityisen tunnettu hän oli roolistaan poliisimiehenä **Wayne Wangin** elokuvassa ”Smoke” (1995). Tarina kertoo, että elokuvan käsikirjoittanut **Paul Auster** oli nähnyt Reinikaisen aiemman mestariteoksen ”Fart boys doing Daisy in Rio” (1987) ja vaikuttunut näkemästään niin paljon, että halusi kirjoittaa Reinikaisen ympärille tupakointielokuvan. Kun Reinikaisen poliittiset yhteydet paljastettiin 2020-luvulla, hänet poistettiin digitaalisesti elokuvasta. Jäljelle jäi vain savu.

Reinikainen teki myös elokuvahistoriaa esiintyessään Turkin kuuluisimman elokuvanäyttelijän **Kemal**

Reinikaisen poika Viljami ensimmäisellä Mount Everest -yrityksellään.

Abdel Fattah El-Sisi ja Hosni Mubarak Reinikais-juhlissa.

Tästä kuvasta ei löydy tietoja.

KUVAT: REINIKAISEN KOTIALBUMI

Sunalin kanssa kaksikkona elokuvassa ”Sakar Şakir” (1977). Natuk Baytanin ohjaamassa mestariteoksessa Sunal ja Reinikainen näyttelivät kahta tyhmää, mutta rehellistä maalauskaverusta, jotka muuttavat Istanbuliin. Reinikainen sai näyttelijäsuorituksestaan arvostetun Bayterek-elämäntyöpalkinnon Kazakstanin elokuvafestivaaleilla 2001.

Reinikaisen elokuvaura kuitenkin sai tylyn lopun New York Timesin paljastettua, että Reinikainen oli **John Lennonin** murhan takana. Tämän jälkeen juutalais- ja armenialaisomisteinen Hollywood kieläytyi kaikesta yhteistyöstä Reinikaisen kanssa. Vain suomalaiset luonnenäyttelijät Pete Finland ja Mr. Lothar suostuivat yhteistyöhön Reinikaisen kanssa 2000-luvun alkupuolella. Pete Finlandin ja Reinikaisen tähdittämä ”Heatwave in LA” (1996) saikin parhaan elokuvan palkinnon Los Angelesin homopornoelokuvafestivaaleilla.

PALUU POLIITTISEEN VAIKUTTAMISEEN JA KUOLEMA

LYHYEN ELOKUVAUURANSA JÄLKEEN Artturi Reinikainen palasi vakoojaksi. Hän työskenteli ensin Brazzavillen Kongon salavaikuttajana suomalaisessa politiikassa, mutta samaan aikaan työskenteli myös Eritrean salaiselle palvelulle.

Tunnettuna playboyna ja väkijuomien ystävänä Reinikaisen elämä alkoi näyttäytyä laskusuhdanteisena. Dry martineja kului yhä enemmän ja sukupuolitaudit vaivasivat. Viimeisimmät iskut olivat asiantuntevien kertojen mukaan ketamiiniriippuvuus ja harvinainen kivettiin kuolioita aiheuttava eläinperäinen sukupuolitauti. Samoihin aikoihin hänen uskottavuuttaan Brazzavillen Kongon vakoojana alkoi syödä hänen itsepiintainen vakaumuksensa saatananpalvojana ja littanan maan salaliittoteorian puolustajana.

Toisaalta Reinikaisella saattoi olla oikeaakin tietoa littanasta maasta kaikkien kaksoisagenttiseikkailujensa jälkeen. Onko sattumaa, että Reinikainen ei koskaan kiertänyt maapalloa tai käynyt kuussa? Onko mikään sattumaa tässä maailmassa?

Lopulta Suomen valtiovalta pääsi perille Reinikaisen todellisesta taustasta. Rakas poliisimiehemme heitti henkensä 71-vuotiaana petroskoilaisessa sotilassairaalassa paettuaan Supon agentteja rajan yli. Hänet haudattiin ydinjätehautaan, koska vuosikausien syanidimyrkytysten, muiden kemiallisten vaikutusyritysten sekä tuntemattoman eläinperäisen sukupuolitaudin takia Reinikaisen ruumis oli niin täynnä myrkkyä, ettei häntä voinut haudata tavalliselle hautausmaalle.

Hautajaiset olivat kolkot. Paikalla oli vain Eritrean suurlähettiläs, **Henry Saari**, Neil Hardwick, **Ilmari Saarelainen** sekä turkkilaisen näyttelijän Kemal Sunalin poika. Siunaustilaisuudessa soitettiin Reinikaisen ja **Ville ”Darude” Virtasen** yhdessä säveltämä sosialistisen Karjalan itsenäisyshymni. Henry Saari lauloi.

Koska Reinikaisella oli vahva uskonnollinen tausta saatananpalvojana, hautajaisriitit suoritti norjalainen mustaan magiaan vihkiytynyt pappi, joka lausui lopuksi **Varg Vikernesin** kirjoittaman runon.

Tämä on ensimmäinen kerta, kun Reinikaisen todellinen tausta paljastetaan suomalaiselle yleisölle. Lienee selvää, että hänen menneisyyttään on pyritty piilottelemaan niin Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksen, Sirola-opiston veteraaniihdistyksen kuin Tohlopin vanhan kaartinkin puolesta. Kerrotaan, että **Simo Frangén** on jopa kieltänyt Reinikaisen olemassaolon, vaikka hänestä on lukuisia todisteita muun muassa Visulahden vahakabinetissa sekä Yle Areenalla.

Eräs vesilahtelainen rouva on kertonut saaneensa haudantakaisia viestejä Reinikaiselta aivan viime vuosina. Niissä hän kertoo olevansa paikassa, jossa viihtyvät vain armottomimmat elostelijat sekä Boris Jeltsin.

(Tiedot perustuvat **Teemu Keskisarjan** kirjoittamaan tuoreeseen Reinikais-elämäkertaan, ”Artturi – Niin maan perusteellisesti”, Kansalliskustannus 2023).

Artikkelin kirjoittaja on pohjoisvirolainen humoristi ja Suomen Kirjailijaliiton puheenjohtaja.

Artikkelin kuvat on tehty Midjourney-tekoälyohjelmalla.

KIRJAT

HULLUUTTA, HUIJAUSTA, TAITURUUTTA...

Heikki Nevala & Mika Rautanen: Suuri suomalainen kuriositeettikirja – Fantastisia ihmisiä ja ilmiöitä arkielämän yläpuolelta. Warelia, 2022.

SUURI kuriositeettikirja on nimensä mukaisesti aikamoinen möhkäle. Sen lukeminen ei kuitenkaan ole raskasta. Kirja on upeasti ja runsaasti kuvitettu aineistolla, joka on merkittävältä osin ennen julkaisematonta. Artikkelit ovat mielenkiintoisia ja napakoita.

Kirjassa esitellään harvinaislaatuista taituruutta, sinnikkyyttä ja myönteistä hulluutta, uskomattomia ihmisiä ja ilmiöitä vuosikymmeninen, jopa vuosisatojen takaa – kuriositeetteja. Tutuksi tulevat mm. Urjalan voimanainen, kuuro taikuri, ristiinnaulitseminen huijauksen vuoksi, maaginen musta kabinetti, valkoinen sheikki, lyhytkasvuiset elävinä nukkeina, silmäkääntäjät, spiritualistit, ajatustenlukijat, elävät tykinkuulat, ammattioksentajat, tiirikamestarit ja monet muut aikansa esiintyvät tähdet ja taiteilijat.

Erilaiset ennustajat ja *noiturit* olivat 1800-luvun markkinapaikoilla tavallisia. 1800-luvulla kutsuttiin pientä kolmijalkaista pöytää pokkapöydäksi. Pöytä *pokkasi* eli kumarsi henkimaailman tietoja niitä kaipaaville. Pöydän jalan koputukset tai pokkausten määrä toimi kyllä- tai ei-vastauksina. Kirja kertoo, että pokkapöydän esittäjät kuuluivat markkinoiden harmaaseen alueeseen. Pöytä toimi täysin luonnollisin keinoin, mitä katsojat eivät kuitenkaan tieneet.

Markkinoiden erilaisten *poppamiesten* lisäksi ulkomaiset ammattitaikurit esittivät spiritualistisena ihmeenä teattereiden näyttämöillä numeroa, jossa pöytä liikkui tai jopa leijui mahdollisesti. Kyseessä oli kuitenkin eri tyyppinen illuusio tai huijaus.

Eräs kuuluisa kirjassa esitelty kansanparantaja oli *Tyrvään Manta* eli **Amanda Jokinen** (1853 – 1922). Manton toimintaa on voitu tutkia mm. potilaskirjeiden kautta. Ne piirtävät kuvan sangen tilanne- ja ihmislukutaitoisesta parantajasta. Usea piirre liittyy parantajat kansantaiteilijoihin, itse oppineisiin sirkusammattilaisiin ja muihin *itsensä ylittäneisiin*. Koskaan ei voinut olla varma siitä, että yleisö, potilaat, olisivat tyytyväisiä, paranisivat. Jokainen kohtaaminen vaati valmiuksia kääntää huomio toisaalle, kykyä viihdyttää vaaran het-

kellä ja valaa uskoa sille, että asiat voivat olla huomenna paremmin.

Sata vuotta sitten pelkkä poikkeavuus saattoi riittää huomioon, jollaista tänä päivänä on vaikea ymmärtää. Ihonväri, pituus tai lyhyys, voimakkuus, ylipaino, fyysinen poikkeama tavanomaisuudesta, rujous, jokin sairauden merkki tai persoonan piirre saattoi kohottaa ihmisen toisten yläpuolelle kuin korokkeelle.

Kristian Heinonen (1853 – 1898) sairastui riisitautiin kaksi päivää syntymänsä jälkeen. Tauti kalvasi hänen jalkansa ja kätensä vääriksi ja hän kärsi kovista kivuista ensimmäiset elinvuotensa. Hädissään vanhemmat turvautuivat ajan tavan mukaan *puoskari- ja noita-akkojen ja ukkojen wehkeisiin ja temppuihin*, mutta Heinonen jäi raajarikoksi. Hän oli aikuisiällä kertomansa mukaan 50 senttimetriä pitkä ja painoi 20 kiloa. Hän halusi nähdä maailmaa, mikä sai hänet lähtemään näytöskiertueelle. Heinonen on tiettävästi ainoita kotimaisia *luonnonihmeitä* tai *friikkejä*, joka kiersi maamme maksullisissa esityksissä näyttämässä itseään ja pienuuttaan.

Taikuri **Jukka Santanen** ja hänen vaimonsa **Pirkko** esittivät jo 1960-luvun lopulla ajatustenlukua. **Uri Gellerin** vuoden 1974 Suomen vierailun jälkeen ei mennyt kuin kuukausi, kun lehdistölle selvisi, että Suomessakin on taikuri, joka vääntelee lusikoita *psyykkisesti*. Santanen ja pieni taikurien ydinryhmä kyllä tiesi Gellerin ihmeiden olevan taikatemppeja, mutta kun Santanen väitti olevansa Suomen ainoa telepaattinen kyky, keikkaa alkoi niin sanotusti pukata. Santanen esitti vuosia mentalismityyppisiä numeroita *meedion* eli vaimonsa Pirkon kanssa. Maailmalla erilaiset parapsykologiset ihmeet tulivat taikureiden ohjelmistoihin juuri 1970-luvulla.

Kirjan tekijöistä Heikki Nevala, FM, on tietokirjailija ja taikuri. Hän on kuulunut Skepsiksen hallitukseen 2010 – 2017 ja toiminut yhdistyksen varapuheenjohtajana 2013. Skeptikko-lehden toimitusneuvostossa hän on vaikuttanut 2010-2020. Häneltä on julkaistu Skeptikossa useita näyttävästi kuvitettuja artikkeleita, muun muassa *Taikurit taikakuvien tekijöinä* (2/2010), *Liikkuvat patsaat ja muut historialliset ihmekeijet* (4/2011) ja *Spiritualisteja, meedioita ja ajatustenlukijoita Suomessa 1800-1900-lukujen taitteessa* (1/2013). Mika Rautanen, LL, on tietokirjailija ja oikeuspsykiatrian erikoislääkäri. Kuriositeettikirjan soisi kuuluvan jokaisen suomalaisen skeptikon kirjahyllyyn.

MENESTYS EI TULE SATTUMALTA

Päivi Sappinen: Pete Poskiparta – Mies ja mieli.

VUONNA 2006 osallistuinkin stand up -esityksellä Viihdeohjelmien SM-kisoihin Kouvolan Taikapäivillä. Minua 12 vuotta nuorempi Pete Poskiparta oli jo kolme vuotta aikaisemmin pokannut Taikapäiviltä näyttämötaikuiden SM-kultaa, tullut hopealle close up -taikuudessa ja lopettanut osallistumisen SM-kilpailuihin tykkänään. Esitykseni kävelykatu Manskin lavalla ei mennyt mielestäni kummoisesti, joten yllätyin,

kun minut kuulutettiin lavalle noutamaan SM-pronssia. Pete Poskiparta seurasi kilpailua yleisössä.

Poskiparran tarina kertoo, miksi hänestä tuli menestynyt esiintyjä, jolle on myönnetty mentalismin alan arvostetuin palkinto *Dunninger Memorial Award* vuonna 2019. Samalla kirja vaivihkaa vihjaa, miksi stand up -koomikko Risto K. Järvinen on jäänyt tuiki tuntemattomaksi.

Poskiparta ei koskaan ilmoittanut mitään muuta haaveammattia kuin taikuri. Kahdeksanvuotiaana hän sai joululahjaksi taikurilaatikon, ja alkoi harjoitella esiintymistä. Satiininauhalla koristeltu musta silinterihattu keikkumassa takaraivolla, napakat taikasauvan heilautukset ja teatraaliset kumarrukset peilin edessä hovitivat vanhempia. Minä taas tein ensimmäisen keikkani 37-vuotiaana 20 vuotta sitten, eikä se huvittanut oikein ketään.

Nuorena Poskiparta myi torikauppiaana vihanneksia, kauppasi mainoksia ja kännyköitä, toimi yritysmyyjänä ja urheiluselostajana radiossa. Myyntikokemus ja puhetaito nousivat arvoonsa, kun keikat uran alkuaikoina oli kaivettava yksitellen kiven alta. Ensimmäisenä kohteena olivat alueen koulut. ”Otin paperisen puhelinluettelon, selasin sieltä esille Turun koulut ja aloin soitella,” Poskiparta kertoo. Minä taas en osaa markkinoida itseäni lainkaan. Se, että olen yleensä saanut keikkoja, johuu siitä, että jostain on aina ilmestynyt joku minua myymään.

Poskiparta kokee intohimon merkittävimmäksi moottoriksi omassa työssään taikurina, mentalistina ja viihdetaitelijana. Se tekee hänestä yritteliään, aktiivisen, toiminnan miehen, tietyllä tavalla vähän hullunrohke-

anakin. Intohimo saa hänet harjoittelemaan mielettömiä määriä, tekemään uhrauksia, kehittymään ja kääntämään kiviä, joiden alle kukaan ei aiemmin ole tajunnut katsoa. Itse taas nautin suunnattomasti yleisön nauruisista, mutta kirjoitan uusia juttuja harvaksen, kun inspiraatio iskee.

Poskiparta oli Suomessa ensimmäisiä ns. uuden aallon mentalisteista. Hän kertoo kirjassa, että mielen manipulointi ja ihmisiin vaikuttaminen sen kautta ovat markkinoinnin ammattilaisille arkipäiväisiä asioita. Hänestä oli kiinnostavaa kokeilla samoja tekniikoita erilaisessa kontekstissa, esiintymislavalla.

Poskiparta oli myös yksi etäkeikkailun pioneereista. Korona-aikana hän otti ison riskin ja sijoitti ammattimaiseen studiokalustoon. Hankintojen hintalappu kohosi viisinumeroiseksi, mutta Poskiparta uskoi intuitioonsa. Kun striimatut esitykset alkoivat olla esityskunnossa, ne oli saatava vielä potentiaalisten asiakkaiden tietoisuuteen. Pete ei taaskaan jättänyt kiveäkään kääntämättä saadakseen valmistamaansa tuotetta esille. Hän onnistui hyvin. Parhaimmillaan pikkujouluaikana esityksiä oli yhtenä ja samana päivänä seitsemän. Minäkin tein korona-aikana seiseman etäkeikkaa – yhteensä. Kalustonani toimi kännykkä.

Skeptikoita ja ateisteja olemme kumpikin. ”En usko jumalaan, en kohtaloon, en henkiolentoihin enkä tuonpuoleiseen. Minulle elämä on tässä ja nyt”, Poskiparta kertoo. Mystiikka on hänen mukaansa aina kiinnostanut ihmisiä, ja mitenkään uskontoja väheksymättä, ne ammentavat hyvin usein samasta mystiikan lähteestä kuin jo aikaa sitten maallistuneet taikurit ja näihin rinnastettavat esiintyjät.

Taikuuden avulla Poskiparta voi välittää tunteita, ottaa kantaa ja viedä katsojat hetkellisesti toiseen todellisuuteen. ”Jos katsoja edes hetkeksi unohtaa, että kyseessä on temppu, ja pohtii suhdettaan johonkin yli luonnolliseen tai mahdollittomaan, on taikuri onnistunut tehtävässään.”

Tasaisin väliajoin Poskiparta saa viestejä henkilöiltä, jotka pitävät hänen kykyjään yliluonnollisina tai mentalismia nykyajan noituutena. Esityksissä kyseessä kuitenkin on illuusion luominen siitä, että hän osaisi lukea ihmisten ajatuksia tai ennustaa tulevaa.

Kirja on hyvin kirjoitettu, rohkea ja rehellinen. Läpi käydään myös Poskiparran angstin nuoruus, koulusta lintsautuminen, tappelut siskon kanssa ja äidille haistattelut, reiän potkaiseminen eteisen seinään, talousvaikeudet ja masennus. Pidän kovasti, enkä tullut kateelliseksi.

RAAMATTUA ON MUOKATTU JA SENSUROITU KAUTTA VUOSISATOJEN

Ville Mäkipelto & Paavo Huotari: Sensuroitu – Raamatun muutosten vaiettu historia. Otava, 2023.

PSYKOLOGI ja teologian tohtori **Ville Mäkipellon** ja väitöskirjatutkija **Paavo Huotarin** teos Raamatun muutosten vaietusta historiasta on mielenkiintoinen. Se johdattaa lukijan ymmärrettävästi ja sujuvasti Raamatun käsikirjoituksiin ja niiden tutkimukseen. Eksegetiikan perusasioista päästään vähän syvemmälle.

Tutkijoiden teos ei sisällä suuria paljastuksia myöhemmin löytyneistä kääroistä, mutta yllättää Raamattua vähemmän tuntevan. Myös alan asiantuntijat myöntävät, että teos on kiinnostava ja napakka. Jumalan sana ei ehkä olekaan suoraa puhetta kaikkivaltialta, vaan matkalla on ollut monenmoisia kirjureita, kääntäjiä ja tulkitsijoita.

VALTAVIEN MITTASUHTEIDEN RAAMATTU

MAAILMAN SUURIMMAN USKONNON, kristinuskon, pyhä kirja Raamattu on suuri myös nettimaailmassa. Yli 10 miljoonaa tulosta 0,31 sekunnissa. Sen saa jos hakee sanalla *Raamattu*.

Raamattu on maailman käännetyin kirja. *United Bible Societiesin* tuoreen tilaston mukaan koko Raamattu on saatavilla yli 700 eri kielellä. *Uusi testamentti* on käännetty lähes 1600 kielelle. Raamattua on ajoittain käännetty kielille, joilla ei ole edes ollut kirjakieltä, vaan se on pitänyt luoda. Näin kävi mm. suomen kielen kanssa. Kun **Mikael Agricola** 1500-luvun alkupuolella laati ensimmäisen suomenkielisen Uuden testamentin, hän loi samalla koko suomen kirjakielen.

Valtaosa uskovista on pitänyt Raamattua muuttumatomana Jumalan sanana. Tällä tavalla ajattelevia on yhä. Keväällä ilmestynyt Sensuroitu-teos herätti heti uskonnollisissa piireissä kuhinaa ja keskustelua. Tuoreissa arvioissa teosta vähäteltiin ja kirjoittajia suorastaan mollattiin. Näin, vaikka kirjoittajat pitivät Raamattua edelleen merkittävänä, lähes pyhänä, vaikkakaan ei muuttumattomana.

”Muutokset voi yleisesti jakaa tahattomiin virheisiin

ja tahallisiin muokkauksiin, ja kirjamme keskittyy erityisesti viimeksi mainittuihin. Kirjurien tekemiin tahallisiin muokkauksiin perehtyminen osoittaa, että mitään muuttumatonta pyhää tekstiä ei ole koskaan ollut olemassakaan”, toteavat tekijät.

Meille maallisemmille Raamattua lukeneille ja selailleille on ollut itsestään selvää, että kirjaa ja kirjoituksia on muokattu ajan ja maailmanmenon ja vallanpitäjien kulloistenkin tavoitteiden mukaisesti. Uskonto on ollut vallankäytön väline niin kauan kuin uskontoja on ollut. Aikojen saatossa pyhää kirjaa on käytetty härskesti lyömäaseena, jos vastustaja ei ole muuten toennut.

MONITULKINTAINEN RAAMATTU

RAAMATTU on muuttunut jatkuvasti kirjurien käsissä joko tarkoituksella tai ihan vahingossa. Vahinkoja on sattunut vaikeiden käsikirjoitusten käännösten kanssa. Mutta myös tarkoituksellisuutta löytyy. Esimerkiksi monijumalaisuus sensuroitiin ja naisten asemaa pienennettiin, jopa häviytettiin. Eri kielten käännökset tulkitsevat pyhiä kirjoja hieman eri tavalla. Käännösten arviointi on vaikeaa, sillä yhtä ja ainutta alkuperäistä Raamattua ei ole olemassa.

Raamattu sisältää muokattua uskonnollista tekstiä, vaikka se on matkan varrella muuttunut ja suurin pyhyys on voinut kadota. Mäkipellon ja Huotarin kirja korostaa, että Raamattu on kaikesta jylhyydestään huolimatta ihmisten kirjoittama ja ihmiset sitä tulkitsevat osin omista lähtökohdistaan. Entisinä helluntainuorina tekijät kuitenkin toteavat, että Raamatusta on toivoa.

”Raamattu on monitulkintainen kirja”, totesi emerituspiispa **Wille Riekkinen** Ylellä keskustellessaan tekijöiden kanssa heidän teoksestaan. Hän muistutti, että Raamattua ei tulisi lukea vain omista lähtökohdistaan ja omista tulkinnoistaan. Riekkisen mukaan pitäisi ruveta ymmärtämään Raamatun vertauskuvallisuutta.

Mäkipellon ja Huotarin teos tuo esille kymmeniä käännösvirheitä ja suoranaisia lapsuksia. Osa niistä on uusia asiantuntijoillekin.

”Raamattua ei pidä kuvitella yhdeksi kirjaksi. Todellisuudessa se on kirjakokoelma, jonka jokaisella osalla on omat historiansa. Kirjallisuuden professori (Yrjö) Hosiaisuusluoman mukaan Raamattu on melkoinen pyttipannu”, toteaa teologian tohtori **Arto Köykkä** blogissaan.

KIRJAT

NAISET LÄNIKUUISET

J.S. Meresmaa & Anni Kuu Nupponen: Tinarinnat – Kalevalan naisten uudet tarinat. Hertta, 2023.

KALEVALASTA on viime vuosina keskusteltu kriittisesti mones-takin eri vinkkelis-tä käsin. On puhut-tu karjalaisen ja inkeriläisen kulttuurin omimisesta sekä Kalevalan sisältämästä nai-siin kohdistuvasta väkivallasta. Lönnrotin kokoama Kalevala tunnetaan erityisesti voimak-kaista mieshahmoistaan, kuten Väinämöisestä, Seppo Ilmarisesta ja Joukahaisesta. Miehisyyden korostaminen ei

toki ollut Lönnrotin omaa syytä, vaan liittyi vahvasti 1800-luvun henkeen, jolloin Lönnrot kokosi Kalevalan.

Tinarinnat tuo keskusteluun raikkaalla tavalla naisnäkö-kulmaa. J.S. Meresmaan ja Anni Kuu Nupponen toimittamassa teoksessa Kalevalan tarinoita on muokattu nostamalla naiset keskiöön. Esipuheessa korostetaan, ettei kirjassa kuitenkaan varsinaisesti uudelleen kirjoiteta tarinoita, vaan ne kerrotaan toisesta näkökulmasta. Osa kertomuksista on siirretty nykyaikaan, osa tulevaisuuteenkin. Kalevalasta ammentaminen näkyy joissakin teksteissä enemmän kuin toisissa, mutta kaikissa se on kuitenkin selvästi läsnä.

Kirjan aloittaa itseioikeutetusti Louhi, tuo kovapäinen Pohjan akka. Tutuiksi tulevat myös Kalevalassa nimet-tömäksi jäävä Lemminkäisen äiti, Tuonen tyttö, Ilmatar, Annikki, Marjatta ja tietysti myös Väinämöisen ahdis-telema Aino. Kalevala päättyy Marjatan tarinaan, jos-sa puolukasta alkunsa saanut lapsi toimii vertauskuvana kristinuskon saapumiselle Suomeen. Väinämöinen antaa tilaa uudelle kuninkaalle ja poistuu Karjalan mailta.

Jostain syystä Tinarintojen päätöstarina on kuitenkin kertomus aikojen alun ainoasta olennota Ilmattaresta, joka elämäänsä tylsistyneenä tulee tuulesta raskaaksi. Odotellessaan lasta syntyväksi Ilmatar tiputtaa syliinsä munitun sotkan munan, josta syntyy maailma. Lopulta

Ilmatar synnyttää Väinämöisen. Jäin kovasti pohtimaan valittua draaman kaarta. Miksi Ilmatar on haluttu tuoda kirjaan vielä Marjatan jälkeen? Palattuani esipuheeseen sain vastauksen. Päätöstekstillä halutaan siirtää lukijan ajatus uusiin alkuihin, joihin myös Kalevalan uudet tul-kinnat kuuluvat.

Tinarinnat sisältää 11 kertomusta ja kuvaa, jotka kaikki ovat eri tekijöiden kynästä lähtöisin. Jokainen kirjoittaja on lähestynyt Kalevalan naista omalla taval-laan ja löytänyt jotakin tunnistettavaa. Tämä tuo kir-jaan elävyyttä ja siten saa lukijan mielenkiinnon pysy-mään vahvana. Kirjoittajien ja kuvittajien kerrotaan olevan naisia tai muunsukupuolisia, joka varmasti tuo teksteihin oman sävönsä. Kirjaa on ollut tekemässä myös skeptikoille tuttua väkeä, kuten Skepsis ry:n entinen hallituksen jäsenen ja Skeptikon kolumnisti **Tiina Raevaara**. Hänen tekstinsä *Saaren neidot, kauan kasva-neet* tuo esille Kyllikin, joka ei ehkä ole yleisesti niin kovin tuttu Kalevalan hahmo. Raavaaran tekstin on ku-vittanut **Anne Muhonen**, joka on aikoinaan piirtänyt Skeptikkoon *Skepponen*-sarjakuvaa.

Tinarinnat sopii hyvin myös sellaisille lukijoille, joil-le Kalevala ei ole ennestään kovin tuttu. Jokaisen tarinan alussa on lyhyt selostus siitä, miten kyseinen kertomus on Kalevalassa esitetty ja mistä hahmosta on kyse. Samoin alussa on kuva, joka on nykytaiteilijan näkemys tapah-tumista. Tarinat on kirjoitettu kokonaisiin lausein nyky-suomeksi, joten lukeminen on helpompaa kuin mittaan kirjoitettu alkuperäinen teos. Kiinnostavuutta lisää myös kirjan esteettisesti kiehtova kansi.

Kalevalan tarinoiden variointi on kulttuuriteko. Kun viralliseen Kalevalaan tarttuminen vaatii jo melko vah-vaa motivaatiota, ovat erilaiset tulkinnat usein hel-pommin lähestyttävää. Moni on tutustunut Kalevalaan **Mauri Kunnaksen Koirien Kalevalan** tai muiden lapsil-le sovitettujen versioiden kautta. Aikuisille vastaavia on ollut vähemmän tarjolla. Arvelen Tinarintojen saavan Kalevalan kertomusten äärelle sellaisiakin, joita perintein kerronta ei puhuttele.

SEURAA KESKUSTELUA
FACEBOOK-RYHMÄSSÄ
”SKEPSIS RY”!

RYHMÄSSÄ JO YLI
25 500 JÄSENTÄ!

facebook

BIORESONANSSI?
OUDOSTI LIIKKUVA VALOPALLO!
MIKSI FAKTAT EIVÄT RIITÄ?
MYSTISET KARJAKUOLEMAT TEKSASISSA!
JALKAPALLOILEVAT KIMALAISET!

KOMMENTTI

Ravitsemussuosittelusten taustalla vankka ja laadukas tutkimusnäyttö

URSULA SCHWAB

Jesper Kivelä kirjoittaa *Tutkittu juttu* -palstal-laan Skeptikko-lehdessä 2/2023 ravitsemusepi-demiologiseen tutkimukseen liittyvästä harhasta ja sekoittavien tekijöiden hallinnasta, ja yhdistää nämä tarkkuutta tulosten tulkinnassa vaativat asiat ravitsemussuosittelusten luotettavuuteen.

Päivitetyt *Pohjoismaiset ravitsemussuosittelukset* julkais-tiin kesäkuussa. Niitä päivitetään noin kymmenen vuoden välein. Edelliset suosittelukset julkaistiin vuonna 2013. Ravitsemussuosittelusten taustalla käytetään mah-dollisimman laadukasta tutkimusnäyttöä. Osasta ravin-toaineita laadukasta tutkimusnäyttöä löytyy paljonkin, kuten kovan rasvan terveysvaikutuksista, ja osasta hy-vin niukasti, kuten runsaskuituisen ruokavalion vaiku-tuksesta pikkulapsilla.

Aiemmin ravitsemussuosituksissa on esitetty suosi-teltava ravintoaineiden saanti. Uusimmissa suosituksis-sa on ensimmäistä kertaa asetettu tarkemmat suosituk-set myös kaikkien ruoka-aineryhmien osalta. Punaisen lihan osalta tutkimusnäyttöä on kertynyt niin paljon, että grammamääräinen suositus viikkotasolla oli mah-dollista asettaa jo edellisissä suosituksissa. Lisääntyneen tutkimusnäytön myötä suositusta tiukennettiin nyt ai-emmasta. Palkokasvien osalta tutkimusnäyttö osoittaa, että niiden sisällyttäminen ruokavalioon on eduksi ter-veyden kannalta, mutta tarkempaan määräsuositukseseen tutkimusnäyttöä ei vielä ollut riittävästi.

Ravitsemussuosittelusten taustalla olevat periaatteet on julkaistu vapaasti saatavilla olevissa ns. taustapapereissa *Food & Nutrition Research* -lehdessä. Niihin tutustuessa huomaa, että suositusten taustalla on käytetty niin laa-dukasta tutkimusnäyttöä kuin vain on ollut saatavilla. Jos tilanne jonkin ravintoaineen osalta on se, että saata-villa ei ole laadukkaita kontrolloituja tutkimuksia, on se vaikuttanut suosituksen tarkkuuteen.

Ravitsemustutkimusten tuloksia voidaan niputtaa tekemällä systemaattisia katsauksia meta-analyyseineen. Näin saadaan luotettavampi kokonaiskuva tut-kimustuloksista tiettyyn tutkimuskysymykseen liitty-en. Prosessiin kuuluu myös se, että analyysiin mukaan hyväksytyt tutkimukset täyttävät tietyt laatuksiteerit. Mikä tahansa tutkimus ei siis analyysiin kelpaa.

Kun kyseiset katsaukset ovat riittävän laadukkaai-ta, niiden luotettavuutta pidetään hyvänä – parempa-na kuin yksittäisten kontrolloitujenkin tutkimusten. Tällaisia luotettavia katsauksia identifioitiin ravitse-mussuosittelusten laadintaprosessissa noin sata. Lisäksi työhön osallistui systemaattisten katsausten keskus, joka tuotti yhdeksän uutta laadukasta systemaattista katsausta.

Ravitsemussuosittelusten taustalla on siis vankka ja laa-dukas tutkimusnäyttö – eivät yksittäiset epidemiologi-set tutkimukset.

Kirjoittaja on FT ja ravitsemusterapian professori Itä-Suomen yliopistossa, joka on osallistunut Pohjoismaisten ravitsemussuosittelusten tämän ja edellisen päivituksen laadintaan.

Skepsis, kansainvälisesti tunnettu nuorten transhoidon vastustamisesta?

IRMA HIRSJÄRVI

Miten Riittakerttu Kaltialan kutsumiseen päädyttiinkään?

VASTUSTIN Skepsiksen hallituksessa nuorisopsykiatri Riittakerttu Kaltialan kutsumista Skepsiksen puhujaksi. Hänen näkemyksensä transhoitojen antamisesta lapsille ja nuorille on saanut vahvaa kritiikkiä transyhteisöltä, eli niiltä ihmisiltä, joita asia koskee.

Hallituksen jäsen **Ville Aarnikko** puolusti kiivaasti Kaltialan kutsumista ehdottomasti parhaana olemassa olevana asiantuntijana. Sitten kävi ilmi, ettei näin ehkä nyt olekaan. Transhoidoissa tarvitaan laajaa lääketieteellistä yhteistyötä, sillä esimerkiksi hormonihoidot kuuluvat perinteisesti gynekologian, urologian ja sisätautien, leikkaukset kirurgian puolelle. Myös yhteiskuntatieteissä on asiassa tutkimusta.

Kaltialan paikka tässä laajassa kentässä on lapsenpsykiatria. Aarnikon ja hallituksen joidenkin jäsenten asiantuntemuksen mukaan hänellä on pyhä oikea näkemys. Tuntuu oudolta Skepsiksen päätöksen perustaksi.

Kaltialan kutsumisen synnyttämää kritiikkiä eivät Aarnikko ja muutama muu hallituksen jäsen halunneet ymmärtää. Koetimme puheenjohtaja **Otto Mäkelän** kanssa kertoa, kuinka psykiatrian puolella sukupuolidysforia nähdään joskus pelkkänä mielenterveyden ongelmana. Koetimme kuvata, miten transhoitojen tarve ja mahdollisuudet nähdään nyt. Kerroimme, kuinka transihmisten olemassaolo on nyt politisoitu seksuaalivähemmistöjen vastaisen liikkeen agendaksi. Turhaan.

Esitimme puheenjohtaja Mäkelän kanssa vielä tilaisuuden kutsuttavaksi toista tutkijaa. Saisimme aikaan edes hyvän keskustelun keskeisestä Kaltialan väitteestä: ovatko lasten ja nuorten transhoidot soveliaita. Joidenkin hallituksen jäsenten vastustus esityksellemme oli lievästi sanottuna kiivas.

Asia oli vakava, ei pelkkä ”mielipide-ero”. Transyhteisön puolelta oli jo pyydetty puuttumaan asiaan. Tiedetään, että törkyviestittely kiihtyy aina uudelleen tällaisen transhoitojen vastaisen esiintulon jälkeen. Näin kävi nytkin. Tästäkään ei joillakin hallituksen jäsenillä ollut ymmärrystä: että Skepsis heikensi tapahtumallaan suoraan transihmisten elämää.

Ville Aarnikko ja häntä tukeneet hallituksen jäsenet eivät siis halunneet hyvää keskustelua, vaan pitää kiinni omasta uskomuksestaan.

Kirjoitimme siksi asiasta Otto Mäkelän kanssa vastineen Skeptikkoon 1/2023 yhdessä (Puheenjohtajan pals-

ta: Skepsis ja politiikka). Nimeni ei jostakin syystä päässyt siihen mukaan. Samassa lehdessä ilmestyi jo vastine vastineelle. Siinä Ville Aarnikon et al. mukaan kutsun takana oli ”ehdoton hallituksen enemmistö”. Äänet jakautuivat 4–3, yksi ei ottanut kantaa.

MIKSI JUURI SKEPSIS?

JOUDUIN PIAN TAPAHTUMAN JÄLKEEN vastailemaan Twitterissä nimimerkkien takaa esitettyihin väitteisiin lasten ja nuorten transhoidoista. Kävi ilmi, että nosteenä oli Skepsiksen järjestämä Kaltiala-tilaisuus. Siksi kysymys ”Miksi juuri Skepsis?” on relevantti. Vastaukseksi ei riitä Aarnikon et al kommentti ”kun muutkin USA:ssa ja Englannissa”.

Aarnikko et al perustelivat vastineen vastineessaan pitkään Kaltialan valintaa ”ehdottomasti parhaana” asiantuntijana. Esittämämme tutkija olisi ollut vähintään yhtä asiantunteva keskustelija temasta. Sellainen ei kelvannut.

Aarnikko vetosi omaan (!) asiantuntemukseensa arvioida Kaltialan parhaus asiantuntijana. Olisi ehkä syytä päivittää, millä ja kenen mittareilla Skepsiksen hallituksessa arvioidaan tutkijan ansioituneisuutta. Käsittäakseni Aarnikko ei ole minkään alan tutkija.

Aarnikon et al:n kirjoittamassa vastineen vastineessa esitellään mm. Ruotsin tiukempaa transhoitojen linjaa ja ”päätymistä kokeellisen tutkimuksen nimitykseen”. Esimerkiksi sitä ei kerrota, että *Karoliinisen instituutin* blokkeritutkimus transhoitojen luustovaikutuksista toki kertoo pitkittäistutkimuksen puutteesta, mutta ei suinkaan tarpeesta lakkauttaa hoitoja.

Vastineen vastineessa käytetään turhaa draamaa. ”Kokeellinen hoito” ei suinkaan tarkoita Jekyll ja Hyde -tasoa vaan sitä, että laajaa kliinistä vertaisarvioitua tutkimusta ei vielä ole tehty. Lasten ja nuorten transhoitoja on alettu pohtia ja toteuttaa kliinisesti jo 1990-luvulla.

Ville Aarnikko et al. kertovat myös dramaattisesti Englannin *National Health Servicen* tekemästä *Tavistock Clinicin* sulkemisesta. No, klinikan toiminta ei ole lopunut. Ainoa Englannin transhoitoja antava lääketieteellinen klinikka sai runsaasti valituksia kaksivuotisesta hoitoonpääsyjonosta. Tarkoitus onkin avata useampia klinikoita eri puolelle maata. Muutakin kritiikkiä klinikasta toki löytyi. Ei ihme, Englannin terveydenhuollon

ja transajatusten nykyisellä tasolla.

Tässäkin yhteydessä kerrotaan dramaattisesti, että ”jatkossa henkilöt, joille hormonihoidoa harkitaan, tullaan kirjaamaan tieteelliseen seurantatutkimukseen, jotta asiasta saadaan tarkempaa tietoa”. Sellainen on nimeltään seurantatutkimus, ei sen kummempi.

VAIN PELKKÄ TIEDONHALU?

VILLE AARNIKKO et al. kirjoittavat vastineen vastineessaan, että heillä ei ole ollut mitään poliittista agendaa – vain ”pelkkä tiedonhalu” Kaltialan kutsumisen ja toisesta puhujasta kieltäytymisen kanssa. Moni asia tässä tiedonhalussa ihmetyttää.

Ville Aarnikko et al kertovat vastineessaan itse sinnikkään vastustuksensa kutsua ketään muuta Kaltialan lisäksi. Miksi näin?

Miksi ei kutsuttu transnuorena erittäin vaativan psykologisen arvioinnin läpikäynyttä aikuista kertomaan prosessista?

Miksi ei kutsuttu nuorisotutkijaa kertomaan paineita, joita transnuoret ja heidän läheisensä saavat kokea?

Miksei Kaltiala kertonut, miten varhain lapset tunnistavat oman sukupuoli-identiteettinsä? Päätoimittaja **Risto K. Järvisen** Kaltialan esityksestä tehtyjen muihinpanojen pohjalta kirjoitettu teksti lehdessämme kertoo, ettei asiaa käsitelty mitenkään.

Miksi ei päästetty erinomaista asiantuntijaa puhumaan, kun sellaista esitettiin? Tarjottiin kyllä tilaa ”kommentille yleisön joukosta”. Sellainen päätös on poliittinen valinta arvottaa asiantuntijuutta.

Aarnikon et al:n mukaan toisen tutkijan puhumaan kutsuminen olisi ollut Kaltialan loukkaamista tutkijana. Kysymys kuuluu, kysyttiinkö Kaltialalta. Jos ei, miksi? Enpä ole kuullut, että tutkija kieltäytyisi kategorisesti toisen tutkijan kanssa keskustelusta, jos kyseessä on yhteinen kiinnostava tutkimusaihe.

Käyty keskustelu Skepsiksen hallituksessa oli näin tutkijan näkökulmasta käsittämätön.

SE POLITIIKKA

TÄMÄ TRANSKESKUSTELUPROJEKTI kuulostaa, tuoksahtaa ja näyttää poliittiselta kaikista edellä mainituista syistä. Menetimme myös kallisarvoisen mahdollisuuden ymmärryksen lisäämiseen, kun sitä rajusti vastustettiin Skepsiksen hallituksen sisällä.

Skepsis-yhdistyksen säännöissä kerrotaan halu edistää kiisteltyjen tai erittäin poikkeuksellisten väitteiden tieteellistä tarkastelua. Mitä sellaista transhoidoissa on? Natsit tuhosivat maailman ensimmäisen transhoitojen klinikan jo vuonna 1933, ja julkisesti polttivat sen kirjaston. Eivät transihmiset ole uutta, kirurgisia toimenpiteitä löytyy muinaislöydöistakin.

Raju transvastaisuus taas on poikkeuksellinen ilmiö. USA:ssa muutetaan osavaltioista toiseen republikaanien translakeja estävien lakiesitysten mukaan oman tai translasten hoidon saamiseksi. Transihmisten häirintä, pahoinpitelyt ja tapot ovat lisääntyneet, ja tekijöinä ovat äärikon-

Irma Hirsjärvi

Kirjoittaja on nykykulttuurin tutkimuksen tohtori. Harrastuksensa kautta hän on tutustunut laajaan seksuaalisen suuntautuneisuuden kirjoon, ja henkilökohtaisesti tuntee monia transihmisiä. Hän on seurannut pitkään sukupuolivähemmistöihin ja erityisesti transihmisiin kohdistetun vainon lisääntymistä maailmalla. Tätä vastineen vastineen vastinetta varten hän kävi keskusteluja alan asiantuntijoiden kanssa. Hän ei itse väitä olevansa transasioiden asiantuntija. Hän pyrkii tarkastelemaan asiaa lääketieteen ja tutkimuksen kautta. Hän on sangen hyvin perillä siitä, millaisia intohimoja sukupuolivähemmistöihin kohdistuvat lainsäädännön muutokset herättävät täysin asiaa tunteemattomissa ihmisissä. Hän hämmästelee sukupuolten ja lisääntymisen moninaisuutta eläin- ja kasvimaailmassa ja suosittaa jokaiselle siihen tutustumista.

servatiivit ja -oikeistolaiset ryhmät. Tämä yhteiskunnallisen konteksti tekee tapahtuneesta poliittisen teon.

Juuri nyt disinformaatio roihuaa. Sytykkeenä käytetään tunteisiin vetoavia väitteitä, kuten ”eikö lapsia saa suojella”. Näen, että Skepsiksen ei tule lähteä yhden totuuden todistajaksi asioissa, joissa saadaan jatkuvasti uutta tieteellistä tietoa. Näin erityisesti silloin, jos ei ole edes keskusteluyhteyttä ihmisten kanssa, joita asia koskee.

On tunnettua, että populistiset puolueet ja äärioikeisto käyttävät esimerkiksi TikTokissa vaikuttamiskeinona vahvasti tunteisiin vetoavia ja shokeeraavia esiinnottoja. Olivatko hallituksen jotkut jäsenet jääneet jumiin tällaiseen tunnetilaan transkysymysten kanssa?

TULOS: SKEPSIS TRANSHOITOJEN KRITISOIJANA

TWITTERISSÄ ILAKOIDAAN: ”Riittakerttu Kaltiala, an internationally known professor of adolescent psychiatry with a research record on gender dysphoria, gave a public lecture this week in Helsinki. Thank you to the Finnish association of skeptics @SkepsisFinland for organising the event!”

Skepsis otti numerossaan 2/23 neljän ja puolen sivun verran kantaa lääketieteellisen hoidon toteuttamiseen. Tekstissä kyseenalaistetaan transnuorten itsemurhariski ja lääkärin suulla annetaan kategorisesti parhaimmaksi lääketieteelliseksi neuvoksi blokkeri- ja leikkaushoitojen tekemättä jättäminen. Tämä on rajua ohjeistusta, myös Kaltialan nuorille potilaille, jotka yrittävät päästä hoitoihin.

Tiedotuksen näkökulmasta tämä on tabloidityyppistä tarinankerrontaa. Lehtemme kuvassa Kaltiala on tun-

nistamattomana silhuettina, koska hän oli kieltäytynyt kuvasta ”tilanteen kuumenemisen” vuoksi. Pian hän kuitenkin hymyili iltapäivälehdessä aivan samoissa asioissa.

Näen ongelmallisena jopa joidenkin hallituksen jäsenten suulla lehdessämme kritiikittä toistamassa USA:n äärioikeiston ahkerasti tuottamia näkemyksiä esimerkiksi *hiljentämisen kulttuurista* tai *woke*-vaaroista. Sananvapaus kyllä sallii missä vain näiden esittämisen, Skeptikko-lehden sivuilla odottaisin analyttisempaa julkaisupolitiikkaa.

Päätoimittajalle tiedoksi: ei ole olemassa *kuumaa perunaa* siitä, onko olemassa translapsia. Heitä on. He eivät ole fantasiaolentoja, joiden olemassaolosta voi hehkuttaen spekuloida. He ovat lapsia. Heitä tulisi suojella.

Loppusanoiksi sanon tämän, jota en saanut mitenkään hallituksen ”joillekin jäsenille” perille. Kaltialan tutkimusryhmä tekee hyvää työtä. Kyse tässä on

Skepsiksen tarkoitus on:

- Edistää kriittistä ajattelua, **tieteellisen** tiedon hankintamenetelmien opetusta sekä tieteeseen ja järkeen perustuvaa käsitystä maailmasta.
- Edistää kiisteltyjen tai erityisen poikkeuksellisten väitteiden tieteellistä tarkastelua.
- Edistää keskustelua tieteelliseen maailmankuvaan liittyvistä tärkeistä aiheista.

Kaltialan henkilökohtaisista näkemyksistä, ja siitä, mihin ja kuinka tutkimustuloksia käytetään poliittisella kentällä. Nämä voivat olla hyvin eri asioita. Kuten nyt nähtiin.

KESKUSTELUA

Tiedelukutaidon opettaminen Skepsiksen keskeinen työskä

JAN LÖFSTRÖM

SKEPSIS RY:N JÄSENEÄ olen seurannut kiinnostuneena keskustelua yhdistyksen tulevaisuudesta. Minulla ei ole kumouksellisen uutta sanottavaa, ja olen saattanut jättää huomiotta tärkeitä puheenvuoroja, mutta jättäisin hautumaan pari ajatusta.

Yhdistyksessä on varmaan joskus pidetty hallituksen, toimituksen ja tieteellisen neuvottelukunnan yhteinen strategiaseminaari. Olisiko sellaiselle (taas) tarve tai onko sellainen jo suunnitteilla? Seminaariin voisi liittyä avoin yleisöseminaari Skepsiksen tulevaisuudesta ja sen osana aiheet koskeva paneelikeskustelu. Paikalle voisi kutsua *Tiede-* ja *Tieteessä tapahtuu* -lehtien tai *Helsingin Sanomien* tiedetoimituksen edustajan paneelin osanottajaksi tai tilaisuuden raportoijaksi. Ilmeisesti Skeptikko-lehdellä omalla tahollaan on jo ollut antoisa kehittyseminaari *Voima*-lehden ja vastaavien julkaisujen kanssa, ja se vaikuttaa lupaavalta.

Ehkä jotain näivettyneisyyden hengähdystä on tosiaan ollut yhdistyksen toiminnassa, ja se on tavallinen ilmiö tieteellisissä seuroissa nykyään. Yhdistyksen tehtävää on kaikesti hyvä kirkastaa, ja puhuisin sen puolesta, että tiedelukutaidon opettaminen on Skepsiksen keskeinen työskä, liittyvät konkreettiset aiheet sitten terveys-, rajatieto- tai muihin kysymyksiin. Some-näkyvyys, yhdistyksen valovoimaiset edustajat ja niin edelleen ovat tärkeitä, mutta alisteisia asioita yhdistyksen tehtävälle.

Olen joskus yhdistyksen vuosikokouksessa esittänyt, että tieteelliseen neuvotteluntaan olisi edellä sanottua tiedelukutaidon opettamistehtävää ajatellen hyvä värvätä mukaan kasvatustieteen edustaja, jollaisia omissa kollegoissanikin olisi uskoakseni löydettävissä. Neuvottelukunnan tehtävä kuvataan yhdistyksen säännöissä, mutta mitä neuvottelukunta varsinaisesti tekee ja mitä panosta sen jäseniltä odotetaan? Ehkä sitäkin asiaa voisi terävöittää ja neuvottelukuntaa aktivoita. Se rinnastuu mielessäni journalien *editorial boardiin*, jotka ovat joskus hiljaiselossa, mutta joskus hyvinkin aktiivisia ja linjakysymyksissä tukena journalien toimitukselle ja mahdolliselle hallitukselle.

Kyse on tietenkin resursseista eli työtunneista, ja pohdiskelen, onko epärealistista tai kannattamatonta viedä Skepsiksen viritystä hiukan enemmän sinne päin, mistä aikoinaan lähdettiin eli mukana olisi keskeisesti juuri tiedemaailman toimijoita. Nykyinen ansaintalogiikka tiede- ja yliopistomaailmassa ei tosin ole otollinen tätä ajatellen, mutta nuoria innokkaita akateemisia saattaisi löytyä, ja onhan yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen ansiolla oma sarake ansioluetteloissa. Yhdistyksen alueellinen toiminta on jo vanhastaan sijoittunut vahvasti yliopisto- ja korkeakoulupaikkakunnille.

*Kirjoittaja on Turun yliopiston
opettajankoulutuslaitoksen historiallis-
yhteiskunnallisen kasvatuksen professori.*

SKEPSIKSEN HAASTE 20 000€

PUHTAANA KÄTEEN SILLE, JOKA TUOTTAÄ VALVOTUISSA
OLOSUHITEISSA PARANORMAALIN ILMIÖN.

MENTALISTI PETE POSKIPARTA ja TOIMITTAJA IVAN PUOPOLO ovat lupautuneet maksamaan kumpikin 5000 euroa em. kokonaisuudesta. TÄHTITIETEEN TOHTORI HANNU KARTTUNEN ja ELOKUVATUOTTAJA IIRO SEPPÄNEN ovat lupautuneet maksamaan kumpikin 2500 euroa. Skepsis ry maksaa summasta **5000 EUROA**. Haastesumma voidaan maksaa myös humanoidistipendinä – **20 000 EUROA** puhtaana ulottimeen sille humanoidille, joka itse noutaa stipendin ja antaa samalla DNA- (tai vastaavan) näytteen. Poikkeustapauksessa summa voidaan myös maksaa mukana seuraavalle ihmiskontaktiseuralaiselle.

LIITY SKEPSIKSEN JÄSENEKSI!

Kuka tahansa kiinnostunut voi hakea jäsenyyttä koulutustaustasta ja elämäkokemuksesta riippumatta, kun hän hyväksyy yhdistyksen säännöissä määritellyn tarkoituksen ja toimintaperiaatteet.

Yhdistyksen kalenterivuositain jäsenmaksu vuodelle 2023 (sis. Skeptikko-lehden tilauksen) on 30€ tai alle 24-vuotiaille 15€ (jos olet alle 24-vuotias, ilmoita syntymäaikasi).

Voit myös tilata Skeptikko-lehden liittymättä jäseneksi. Tilausmaksu on 30€/vuosi.

Jos liityt keskellä vuotta, sinulle toimitetaan kaikki kuluvana vuonna ilmestyneet Skeptikko-lehdet jälkeinpäin.

Voit liittyä Skepsikseen netissä tai lähettämällä vapaamuotoisen hakemuksen sihteerillemme:

Skepsis ry, Paula Heinonen
Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, 00170 Helsinki

Täytä jäsenhakemuskaavake:
www.skepsis.fi/liityskepsiksenjaseneksi

Skepsis ry
Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, 00170 Helsinki
www.skepsis.fi

Skepsis ry on vuonna 1987 perustettu suomalaisten skeptikkojen yhdistys.

Skepsiksen vuonna 2009 muutettujen sääntöjen mukaan yhdistyksen tarkoitus on:

- Edistää kriittistä ajattelua, tieteellisen tiedon hankintamenetelmien opetusta sekä tieteen ja järkeen perustuvaa käsitystä maailmasta.
- Edistää kiisteltyjen tai erityisen poikkeuksellisten väitteiden tieteellistä tarkastelua.
- Edistää keskustelua tieteelliseen maailmankuvaan liittyvistä tärkeistä aiheista.
- Ylläpitää tällaisesta toiminnasta kiinnostuneiden ihmisten verkostoa, järjestää kokouksia ja keskustelu- ja luentotilaisuuksia sekä harjoittaa tiedotus- ja valistustoimintaa.

Yhdistys on poliittisesti, aatteellisesti sekä uskonnollisesti sitoutumaton. Yhdistyksen varsinaiseksi jäseneksi voidaan hyväksyä yksityinen henkilö tai oikeustoimikelpoinen yhteisö, joka hyväksyy yhdistyksen tarkoituksen ja toimintaperiaatteet. Kannattavaksi jäseneksi voidaan hyväksyä yksityinen henkilö tai oikeustoimikelpoinen yhteisö, joka haluaa tukea yhdistyksen tarkoitusta ja toimintaa.

Yhdistys julkaisee neljä kertaa vuodessa ilmestyvää Skeptikko-lehteä.

Mallia yhdistykselle haettiin Yhdysvalloissa 1976 perustetusta CSICOPista (Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal), mikä ilmenee mm. yhdistysten samankaltaisina toimintaperiaatteina. Skepsis ry toimii kuitenkin itsenäisesti, vaikkakin yhteistyössä CSICOPin (nykyään CSI – the Committee for Skeptical Inquiry) ja muiden vastaavien järjestöjen kanssa.

Yhdistys on ECSON (European Council of Skeptical Organisations) ja Tieteellisten seuran valtuuskunnan jäsenjärjestö.

Pankkiyhteys:
IBAN: FI75 7997 7997 4476 07 BIC: HOLVFIHH (Holvi)

Jäsenasiat, lehtitilaukset, osoitteenmuutokset
Paula Heinonen

Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, 00170 Helsinki
puh. 040 820 9166, secretary@skepsis.fi

Taloudenhoitaja

Toni Heikkinen

Härkävuorentie 8, 01260 VANTAA
puh. 050 537 3792, treasurer@skepsis.fi

Skepsiksen hallitus vuonna 2023

puheenjohtaja **Otto J. Mäkelä**

varapuheenjohtaja **Vesa Tenhunen**

Ville Aarnikko, Irma Hirsjärvi, Markku Javanainen,

Santtu Puukka, Mikko Ville Valjento

Alueyhteyshenkilöt

sähköpostiosoitteet muotoa
etunimi.sukunimi@skepsis.fi

Joensuu: **Vesa Tenhunen**, puh. 0400 935 893

Jyväskylä: **Juha Merikoski**, puh. 040 755 1820

Kuopio: **Aulis Koivistoinen**, puh. 050 5439 647

Oulu: **Sebastian Slotte**, puh. 050 4023 869

Tampere: **Jose Ahonen**, puh. 040 558 7497

Turku: **Heikki Kujanpää**, puh. 044 022 0420

Skepsis ry:n tieteellinen neuvottelukunta

TNK:n puheenjohtaja, prof. **Jukka Maalampi** (fysiikka), tohtori **Harri Högmander** (tilastotiede), tohtori **Virpi Kalakoski** (psykologia), dosentti **Hannu Karttunen** (tähtitiede), tohtori **Mikko Kiviharju** (tietotekniikka), prof. **Hanna Kokko** (biologia, ekologia), prof. **Eerik Lagerspetz** (yhteiskuntatiede, filosofia), prof. **Hannu Lauerma** (lääketiede), prof. **Anto Leikola** (biologia, oppihistoria), dosentti **Marjaana Lindeman** (psykologia), dosentti **Juha Merikoski** (fysiikka), tohtori **Markku Myllykangas** (terveys sosiologia), dosentti **Ilkka Pyysiäinen** (uskontotiede), prof. **Jeja Pekka Roos** (sosiaalipolitiikka), tohtori **Veijo Saano** (lääketiede), prof. **Samuli Siltanen** (teollisuusmatematiikka).

VASTUULLISEN JOURNALISMIN PUOLESTA

Sinulla on oikeus muodostaa mielipiteesi meistä ja muusta maailmasta luotettavan tiedon pohjalta. Vastuullisen journalismin merkistä tiedät, että tämä lehti noudattaa Journalistin ohjeita.

vastuullistajournalismia.fi

JULKISEN SANAN
NEUVOSTO

Posti Green

SKEPSIKSEN YLEISÖLUENNOT SIIRTYIVÄT
**HELSINGIN
KESKUSTAKIRJASTO
OODIIN!**